

SKEPTIKKO

1/2012

MITÄ
IHMETTÄ
TULI
TEHTYÄ?

Sisältö

1/2012

S. 18

Julkaisija:

SKEPSIS^{RY}

#95

PL 483
00101 Helsinki
www.skepsis.fi

Päätoimittaja: Risto K. Järvinen

E-mail: editor@skepsis.fi

Toimitus: Närhitie 11
01450 Vantaa

Toimitusneuvosto: Tapio Kortesaari, Heikki Nevala,
Jussi K. Niemelä, Minna Poutanen,
Tiina Raevaara.

Taitto: Tampereen seudun
Työllistämisyhdistys Etappi ry
Mediapaja /
Miia Ruis

Piirrokset: Laura Kaselius
Kuvankäsittely: Jyri Karjalainen

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä välttämättä edusta toimituksen, Skepsiksen tai ECSO:n virallista kantaa.

(ECSO = European Council of Skeptical Organisations. Skepsis ry on ECSO:n jäsen.)

Painopaikka: PK-Paino
ISSN 0786-2571

Seuraava Skeptikko ilmestyy kesäkuussa. Lehteen tarkoitettu materiaali tulee olla toimituksessa toukokuun loppuun mennessä.

- 4 **Patrik Borg**
LAIHDUTUKSEN TUTKITUT JA HUTKITUT KEINOT
- 7 **ADA**
SKEPPONEN
- 8 **Marko Mononen**
USKOMUSHOIDOT – SUOJAAKO LAKIN KULUTTAJAA?
- 11 **Pertti Laine**
PUHEENJOHTAJAN PALSTA
- 12 **Otto J. Mäkelä**
PSYYKIKKO EPÄONNISTUI
SKEPSIKSEN HAASTEESSA
- 14 **Juha Keränen**
SALALIITTO HYÖKKÄÄ IHMISKUNTAA VASTAAN!
- 16 **Juha Leinivaara**
OUTOJA ÄÄNIÄ TAIVAALLA
- 18 **Risto K. Järvinen**
HYPNOOSIOHJELMA LUPAA:
KIUSALLISIA TILANTEITA JA KUVITTEELLISIA
KONFLIKTEJA

- 20 IHME JUTTUJA
- 22 **Jose Ahonen**
VUOROVAIKUTUS VAI VEDÄTYS
- 23 **Juha Leinivaara**
KARMAISEVAT ESIMERKIT
- 24 SKEPTIKKO 20 V. SITTEN
- 25 **Risto K. Järvinen**
KIRJAT: MITÄ UUSATEISMI TARKOITTA?
- 26 **Risto K. Järvinen**
KIRJAT: HULLU SAMAANI JA TIETOTEKNIKKANERO
- 30 **Antti Savinainen**
KIRJAT: SELVIYTYKÖ TIETOISUUS KUOLEMASSA?

Kansi: Lorentz Backmanin juontama hypnoosiohjelma Mitä tuli tehtyä? on herättänyt kritiikkiä, niin kuin viihdehypnoosi aina.
Kuvat: Janica Wahlström / Nelonen.

SKEPSIS^{RY}

25 vuotta kysymyksiä

Kuten huomaatte, Skeptikko on muuttunut lähes paranormaalilla tavalla. Kohta lähes 24 vuotta jatkunut matka kopiokoneella väännetystä lehdyksestä kohti nykyaikaista aikakauslehteä jatkuu tässä numerossa siten, että lehden sivut ovat vaihtuneet kokoon A4. Yhdelle Skeptikon sivulle mahtuu nyt siis yli 40 prosenttia enemmän epäilevää materiaalia kuin muinaisessa menneisydessä, eli viime joulukuussa. Lisäksi kaikki lehden sivut ovat nelivärisiä – ainakin jokaisella sivulla on mahdollisuus käyttää neljää väriä ja niiden sekoituksia.

Myös lehden painopaikka on vaihtunut. Tarjouskilpailun uudistuneen Skeptikon painamisesta voitti tamperelainen PK-Paino. Lehden sivut taittaa edelleen Tampereen Seudun Työllistämisyhdistys Etappi ry:n Mediapaja, jolle kuuluu kiitos jokaisesta tämänkin lehden upeasta sivusta, joka saa sinut heittämään innostuspäissäsi voltin. Toivonkin, että sinä, lukijamme, innostut uuden lehden parissa myös niin, että tarjoat Skeptikkoon juttuja ja kuvia. Niitä tarvitaan koko ajan ja nyt niille on tarjolla entistä näyttävämpää tilaa.

NO NIIN, hypetys sikseen, sillä skeptikkoahan täytyy harmittaa aina. Tällä hetkellä eniten minua ottaa päähän se, että ihminen ei pääse kuolemansakaan jälkeen turvaan hörhöiltä. Kansallisarkistossa asiakirjoja hurmospäissään mikrofilmaavat mormonit saattavat tuosta vain kastaa kuolleen ateisti-isoisäsi ja liittää hänet jäseneksi Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkkoonsa. Näin on Suomessa tehty mm. useille kuolleille presidenteille, esimerkiksi Mannerheimille.

Seis! Kun kysyin teiltä ulko-ovellani, miksi ette kerro, että Mormonin Kirjan alussa olevista silminnäkijöistä ensimmäiset kolme kaikki peruivat todistuksensa ja kahdeksasta seuraavasta peräti viisi, se tarkoitti: teidän pelleilyne ei kiinnosta! En todellakaan usko, että kuollut voi haukasta valita ottaako elävien tyrkyttämän mormonikasteen vastaan vai ei, niin kuin väitätte. Hän ei voi valita yhtään mitään. Niinpä ilmoitan tässä nyt, vielä hengissä ollessani, että kastetarjous ei kiinnosta minua nyt eikä maan alla. Turha tulla koputtelemaan arkunkantta, hankin siihen ovisilmän. Mukaani syvyysiin otan kevyen kertasingon.

EDES VIATTOMAT ELÄIMET eivät saa levätä rajan takana rauhassa. Sanomalehti Pohjalainen kertoi maaliskuun alussa Maiccu Kostiaisesta, joka väittää kom-

munikoivansa elävien mutta myös kuolleitten eläimen kanssa ja tuovansa heiltä rauhoittavia viestejä omistajilleen. Kommunikointi toimii niin, että asiakas lähettää Kostiaiselle valokuvan elävästä tai kuolleesta lemmikistään – fyysisellä välimatkalla ei ole väliä. Sen jälkeen Maiccu heittää läppää eläimen kanssa ja kertoo asiakkaalle, miten eläin hänelle avautui. Ja lasku seuraa perässä.

Seis! Jotain rajaa hulluudelle ja itsepetokselle. Maiccu ”kahdella ceellä”, koska tajuat, että sinulla ei vaan ole mitään kykyä ja lupaa kommunikoida minkään eläimen kanssa henkisesti milloinkaan? Olen varma, että jos lähettän sinulle kuvan koirastani, et pysty kertomaan siitä edes yksinkertaisinta asiaa: nimeä. Lyödäänkö vetoa, 10 000 euroa?

Näin se menee. Kukaan ei pääse edes rajan takana hörhöistä eroon. Aina jostain ilmestyy joku Aulikki Plaami, jonka kautta edesmenneet maailmantähdet muka laulavat vanhoja biisejään – ja aina päin helvettiä. Kuulija ei voi muuta kuin nauraa, jos joutuu keikalle, jossa Plaami vakavissaan näyttelee olevansa haudan takaa suomalaisiin hörhöbileisiin yllätyskeikan heittämään tullut Louis Armstrong.

MINÄ OLEN -LEHDESSÄ 1/2012 ufotutkija Tapani Koivula kehtaa väittää röyhkeästi, että Ultra-lehden edesmennyt päätoimittaja Tapani Kuningas on ollut innoissaan mukana kirjoittamassa Koivulan askartelemaa rajatiedon sanakirjaa. Todisteena tästä Koivula kertoo saaneensa meedioiden välityksellä Kuninkaalta niin vakuuttavia ja yksityiskohtaisia viestejä, ettei niitä voi selittää normaaleilla tavoilla.

Seis! Jotain kunnioitusta. Jätä nyt sinäkin, Tapani Koivula, se kuollut ystäväsi rauhaan. Mikä oikeus sinulla on ratsastaa kuolleen maineella? Jos sinulla on tällainen oikeus, se on myös minulla.

Väitän siis ihan vakavissani, että päätoimittajakollegani Kuningas oli hengessä mukana, kun kirjoitin tätä pääkirjoitusta. Yllättäen hänestä on rajan takana tullut skeptikko, jonka mielestä Koivula on ”tutkimuksissaan” pahasti hakoteillä: ufoja ei ole, jumalaa ei ole, kuolemanjälkeistä elämää ei ole.

RISTO K. JÄRVINEN

Laihdutuksen tutkitut

ja hutkitut keinot

Suomen Lihavuustutkijat ry:n asiantuntija, ETM Patrik Borg
luennoi Skepsikselle helmikuussa Tieteiden talolla Helsingissä.

PATRIK BORG

Tutkimuksia laihdutuksen lyhyen aikavälin vaikutuksista on paljon. Voidaan sanoa, että elintavoissa on kymmenittäin yksittäisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat painoon. Koska vaikuttavia tekijöitä on runsaasti, niin mielekkäintä on katsoa pitkän aikavälin tutkimuksia ja arvioida, mitkä elintapatekijät nousevat niissä esiin eli vaikuttavat kaikkein keskeisimmiltä.

Tämä on mielekästä myös siksi, että laihdutustutkimuksessa laajasti ottaen ei ole kiinnostavaa, miten ihminen voi laihtua, sillä siihen on loputtomasti keinoja. Kiinnostavaa on, miten ihmiset onnistuvat laihtumaan pysyvästi useiden vuosien ajaksi ilman painon takaisin nousua.

LAIHDUTUKSEN OLENNAISET SEIKAT

PITKÄN AIKAVÄLIN tutkimuksista nousevat esiin selvästi muutamat tekijät. Käyttäytymisessä laajemmin keskeistä on elintapamuutosten joustavuus ja sopivuus arkeen – liian tiukat ja joustamattomat elintapamuutokset eivät näytä kestävän pitkään. Eli syömisenkin tulisi pysyä joustavana ja nautittavana asiana, jota ei saa liikaa kontrolloida vaikka laihdutusta haetaan – syömisen hallinnassa onkin kyse sopivan tasapainon löytämisestä eikä vain täydellisestä hallinnasta.

Samoin keskeistä on omista voimavaroista huolehtiminen ja tuen hakeminen elämän tai painonhallinnan vaikeissa paikoissa – yksin arjen väsymyksen keskellä tsemppaajat eivät näytä olevan painonhallinnan onnistujia.

Ruokavalio on keskeinen painovaikuttaja ja siinä tasainen ateriaritmi, kunnon aterioiden syöminen, kasvisten runsas nauttiminen, herkkujen syömisen hallinta ja vähäinen energiapitoisten juomien nauttiminen ovat selvästi painonhallinnan keskeisiä keinoja. Voisi sanoa näiden olevan melko välttämättömiä muutoksia hyvälle laihdutukselle. Pienemmällä painoarvolla proteiinin määrä, hiilihydraattien laatu ja rasvan määrä vaikuttavat myös painoon, mutta ne eivät painonhallintaa ratkaise.

Syömisessä on myös lukuisia muitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa painoon – mutta niiden painoarvo on hyvin pieni ja niistä ei kannata ottaa syömisen ohjenuoraa. Esimerkiksi kalsiumin saanti voi vaikuttaa painoon, mutta laihduttajan ei kannata silti käyttää kalsiumlisää.

Muista elintavoista liikunta vaikuttaa painoon, mutta melko vähän useille realistisen liikunnan lisäyksen kanssa. Liikunnassa paremmat perusteet painonhallintaan tulevatkin jaksamisen ja nälänsäätelyn kautta kuin lyhytaikaisen laihduttavuuden kautta. Riittävä uni on keskeinen hyvien voimavarojen edellytys ja nousee tutkimuksissa esiin selvästi painonhallintaa suosivana tekijänä. Todennäköisesti muutkin voimavarot syövät tekijät vaikuttavat painoon voimakkaasti.

DIEETIT JA LAIHDUTUS

LAIHDUTUKSEEN JA PAINONHALLINTAAN on lanseerattu lukemattomia dieettejä, joiden perusteet vaihtelevat jär-

kevästä älyttömiin. Näiden dieettien arvioinnissa mielestäni seuraavat pohdinnat ovat keskeisiä:

- 1) Parantavatko ne elintapoja ja auttavat pysyvään laihtumiseen assosioituvia elintapoja?
- 2) Parantavatko ne suomalaisten terveyttä?
- 3) Perustuvatko ohjeet tutkittuun tietoon ja ovatko ohjeet näyttöön perustuvia?
- 4) Ovatko ohjeet laihduttamisen ja terveyden kannalta tilannetta parantavia (= ehkä riittävän hyviä) vai mahdollisimman hyvät?
- 5) Tekevätkö ohjeet syömisen ja muut elintavat tarpeettoman hankalaksi?

Vastaus kysymykseen 1 on melko helppo. Melkein kaikenlainen huomion kiinnittäminen syömiseen parantaa keskivertosuomalaisen syömistä ja siten painonhallintaa. Jos dieetti ohjeistaa suurempaan kasvisten käyttöön, tasaisempaan ja kunnon aterioiden syömiseen ja vähentää energiapitoisten juomien, napostelun ja makeisten määrää, niin ohjeissa on mukana painonhallintaa auttavia teemoja. Valtaosa dieeteistä sisältää nämä elementit ja ei ole ihme, että tutkimuksissakin eri dieettityypeillä laihdutaan hyvin samankaltaisesti. Jos mukana on mahdollisesti vielä syömisen joustavuutta ja vapautuneisuutta lisäävää ohjeistusta, liikkumista lisääviä neuvoja ja stressinhallintaa, niin ohjeet ovat vielä paremmat ja auttavat pitkäaikaistakin painonhallintaa.

Vastaus kysymykseen 2 on pitkälti samankaltainen. Dieetistä riippuen yksittäisissä ruokavalion osatekijöissä voi olla mukana ohjeita, joita voidaan pitää terveyden kannalta haitallisina, mutta kokonaisuus on liki aina keskivertosuomalaisen terveyttä parantava.

Vastaus kysymykseen 3 on monisyisin. Vaikka käytännön ohjeet usein parantavatkin syömistä ja painonhallintaa, niin kirjojen ohjeiden tieteelliset perusteet ovat usein vajavaiset, yksipuoliset tai jopa täysin väärät.

Vastaus kysymykseen 4 on luonteltaan kiinnostavin ja melko vähän pohdittu. Monenlaisten dieettien ohjeet voivat auttaa painonhallintaa ja parantaa terveyttä lyhyellä aikavälillä, mutta ohjeet eivät edusta tietämystä mahdollisimman hyvästä ja terveellisestä tavasta laihtua. Jos ohjeet parantavat terveyttä ja painonhallintaa, mutta eivät ole mahdollisimman hyvät, niin ovatko ohjeet hyvät vai huonot?

Vastaus kysymykseen 5 on käytännössä erittäin oleellinen. Vaikka lyhyellä aikavälillä selkeät ohjeet ja säännöt auttavat painonhallintaa, niin pitkällä aikavälillä ohjeiden joustavuus ja noudattamisen helppous ovat aivan keskeisiä ennustajia pysyvälle painonhallinnalle. Dieettiohjeet ovat sitä paremmat, mitä vähemmän ne sulkevat ulkopuolelle yksilöllisiä toteutustapoja.

*Katso ja kuuntele luento kokonaisuudessaan:
www.youtube.com/watch?v=yZSLN1SIYKY*

Skepsis ry – 25 vuotta kysymyksiä

Yhdistyksen uudistetut netti- ja keskustelusivut:
www.skepsis.fi

SKEPPONEN

USKOMUSHOIDOT

– SUOJAAKO LAKI KULUTTAJAA?

Asianajaja, OTT Marko Mononen luennoi Skepsikselle marraskuussa Tieteiden talolla Helsingissä. Hänen mukaansa uskomushoitoja käyttävien kuluttajien suojaaminen on oikeudellisen sääntelyn osalta kaikinensa hyvin puutteellista.

MARKO MONONEN

Kuluttajien suojaamisessa lähtökohta on siinä, että suhteessa elinkeinonharjoittajiin kuluttajien katsotaan olevan heikommassa asemassa. Tavarointa ja palveluita tarjoavilla elinkeinonharjoittajilla on kokemusta, tietoa ja taitoa ja ne toimivat voittoa tavoitellen ammattimaisesti. Kuluttajat taas toimivat väkiväisin tiedoin yksityishenkilöinä kertaluontoisesti tyydyttään henkilökohtaisia tarpeitaan. Tämän takia on katsottu tärkeäksi, että kuluttajia suojataan.

Kuluttajien suojaamisessa keskeisinä tavoitteina pidetään sitä, että elinkeinonharjoittajien markkinoinnin tulee olla asiallista ja totuudenmukaista, myytävät tuotteet ovat turvallisia ja virheettömiä ja ongelmatilanteissa kuluttajat saavat oikeudenmukaisen kohtelun.

Suomessa kuluttajansuoja on kansainvälisestäkin arvioituna varsin vahva. Kuluttajia suojataan monin eri tavoin. Meillä on mm. hyvin paljon pakottavaa (sopimusvapauden ohittavaa) oikeudellista sääntelyä, kuluttajien oikeuksia ja asemaa valvova *Kuluttajavirasto* sekä kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä erimielisyyksiä ratkova *Kuluttajariitalautakunta*.

EI SUOJAA EPÄRATIONAALISILLE PÄÄTÖKSILLE

KULUTTAJANSUOJA PERUSTUU lähtökohdiltaan massojen suojaan, joka on joko minimisuoja tai ns. keskiarvosuoja. Minimisuojeissa lähdetään siitä, että oikeudellisella sääntelyllä pyritään asettamaan kuluttajille tietyt vähimmäisoikeudet, jotka turvaavat kuluttajien asemaa suhteessa elinkeinonharjoittajiin.

Keskiarvosuojeissa taas lähdetään siitä, että eri tilanteissa pyrimme mieltämään eräänlaisia keskiarvoja, jotka toimivat mittapuuna sille, mitä pidetään oikeudenmukaisena kuluttajansuojan tasona.

Lisäksi kuluttajansuoja perustuu keskeisesti ajatukseen kuluttajasta rationaalisenä henkilönä. Oikeudellinen sääntely lähtee pitkälti siitä, että kuluttajalle tulee antaa riittävästi oikeaa tietoa, jotta hän kykenee tekemään rationaalisia ostopäätöksiä sekä kantamaan niistä myös vastuun.

Toisaalta kun kuluttajansuoja on rakennettu tälle perustalle, ei kuluttajansuojassa ylipäätään anneta merkitystä kuluttajien yksilöllisille olosuhteille ja heikomuudelle.

*Kuluttajansuoja
perustuu keskeisesti
ajatukseen kuluttajasta
rationaalisenä
henkilönä.*

Suojaa ei myöskään anneta sille, että kuluttaja tekee epärationaalisia päätöksiä. Siten kuluttaja ei ylipäättään ole vahvoilla silloin, kun hän on esimerkiksi ”hurahtanut” jonkin uskomushoidon pauloihin.

KULUTTAJANSUOJALAIN MERKITYS VÄHÄINEN

USKOMUSHOIDOISSA LIIKKUU tänä päivänä suuret rahat. Uskomushoitoja tarjoavia elinkeinonharjoittajia on paljon ja huomattava määrä kuluttajia käyttää säännöllisesti uskomushoitoon liittyviä tuotteita ja palveluja. Tämä johtaakin kysymään, missä määrin kuluttajansuoja koskee myös uskomushoitoja eli miten uskomushoitoja käyttäviä kuluttajia suojataan.

Kuluttajansuojan perusta on asetettu kuluttajansuojallailla (KSL 20.1.1978/38). Uskomushoitosten kannalta relevantit KSL:n säännökset ovat luvuissa 2 ja 5.

KSL:n luku 2 koskee markkinointia. Keskeinen huomio siinä on, että markkinointi ei saa olla hyvien tapojen vastaista, sopimatonta, totuudenvastaista eikä harhaanjohtavaa. Elinkeinonharjoittaja ei myöskään saa käyttää markkinoinnissa tai asiakassuhteissa aggressiivisia menetelmiä. Mikäli elinkeinonharjoittaja rikkoo luvun 2 sääntöjä, häntä voidaan kieltää jatkamasta markkinointia. Koska lainkohta koskee markkinoinnin valvontaa, yksittäisen uskomushoitoa koskevan ostopäätöksen kannalta näillä säännöksillä ei ole käytännön merkitystä.

KSL:n luku 5 taas sisältää säännökset siitä, mitkä ovat kuluttajien oikeudet ja vastaavasti myyjien velvollisuudet kuluttajakaupassa. Nämä säännökset koskevat ainoastaan tavarankauppaa, joten ne eivät sovellu uskomushoitoja koskeviin palveluihin. Muutoinkaan KSL ei sisällä säännöksiä, joita voitaisiin soveltaa näihin palveluihin. Uskomushoitoihin liittyvien valmisteiden osalta KSL:n luvun 5 säännösten merkitys on siinä, milloin valmisteissa on katsottava olevan virhe ja mitä virheen perusteella kuluttaja on oikeutettu vaatimaan.

Jos uskomushoitoon liittyvässä valmisteissa voidaan katsoa olevan virhe, kuluttaja voi vaatia myyjältä uutta tuotetta, hinnanalennusta tai kaupan purkua. Virheestä voi olla kysymys silloin, kun tuote on viallinen, pilaantunut tai se ei vastaa annettuja tietoja. Näin ollen jos tuotteella ei ole myyjän lupaamaa vaikutusta, kuluttaja voi vaatia kaupan purkua ja saada siten rahansa takaisin. Toisaalta kuluttaja ei ole oikeutettu vetoamaan virheeseen, jos hänen olisi pitänyt tietää ja ymmärtää valmisteiden teho tai tehottomuus.

Näin ollen voidaan perustellusti sanoa, että uskomushoitosten osalta KSL:n merkitys lienee käytännössä hyvin vähäinen.

TUOTEVASTUULAIN MERKITYS MARGINAALINEN

TUOTEVASTUULAKI (17.8.1990/694) suojaa kuluttajia uskomushoitoihin liittyvien valmisteiden aiheuttamien vahinkojen varalta. Tältä osin on huomattava, ettei myöskään tuotevastuulaki koske palveluita. Lisäksi tuote-

vastuulaki koskee käytännössä vain valmistajan ja maahantuojan vastuuta. Myyjä voi välttää tuotevastuulakiin perustuvan vastuunsa varsin helposti.

Tuotevastuulain perusteella kuluttaja on oikeutettu vaatimaan vahingonkorvausta silloin, kun tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin voidaan perustellusti olettaa, ja tämä tuote on sen vuoksi aiheuttanut hänelle vahinkoa. Toisaalta myös tuotevastuulain osalta merkitystä on sillä, mitä tuotteesta on kerrottu ja mitä kuluttajan olisi pitänyt muutoinkin tuotteen ominaisuuksista tietää.

Käytännössä voidaan sanoa, että yhtä lailla myös tuotevastuulain merkitys jää uskomushoitosten osalta varsin marginaaliseksi.

Näiden tarkasteltujen lakien lisäksi meillä ei oikein ole muuta lainsäädäntöä, joka suojaisi kuluttajia uskomushoitosten osalta. Tämän takia uskomushoitoja käyttävien kuluttajien suojaaminen on oikeudellisen sääntelyn osalta kaikkienensa hyvin puutteellista.

LIIKETOIMINTA SAA KIUUSAAMATTA KUKOISTAA

YLEISESTI OTTAEN kuluttaja voi saada suojaa ja siten vastaavasti uskomushoitoja tarjoava elinkeinonharjoittaja voi joutua vastuuseen silloin, kun hoito ei vastaa sitä, mitä on luvattu. Kuluttajia suojataan myös, jos uskomushoitoja antava elinkeinonharjoittaja on antanut virheellistä tai harhaanjohtavaa tietoa uskomushoidon vaikutuksista tai on jättänyt kertomatta jonkin olennaisen seikan. Näissä tilanteissa kuluttaja voi vaatia kaupan purkua sekä korvausta hänelle aiheutuneista vahingoista.

Perinteisesti meillä on kuitenkin suhtauduttu vahingonkorvauksiin varsin tiukasti, mikä tarkoittaa, että vain todelliset vahingot voivat tulla korvattavaksi, kuluttajalla on raskas näyttötaakka ja korvaussummat ovat varsin pieniä. Siten vahingonkorvausvaatimuksiin kannattaa suhtautua maltillisesti.

Kuluttajien asemaa heikentää lisäksi se, että merkitystä annetaan aina sille, mitä kuluttajan olisi pitänyt itse tietää ja ymmärtää. Merkitystä on myös sillä, mikä on ollut yleisesti tiedossa. Lisäksi käytännön ongelman muodostaa se, että vaatimusten eteenpäin vieminen esimerkiksi tuomioistuimen kautta on hyvin kallista ja aikaa vievää.

Voidaan sanoa, että kuluttajan asema on verrattain vahva silloin, kun uskomushoitoja tarjoavan elinkeinonharjoittajan toiminta on selkeästi vaarallista tai vahingollista tai muutoin edesvastuutonta. Räikeät tapaukset pystytään karsimaan ainakin hetkellisesti pois.

Sen sijaan muilta osin uskomushoitoihin liittyvä liiketoiminta saa kuluttajansuojan kiusaamatta kukoistaa. Vaikka toiminnassa olisi puutteita, hoidot tehottomia tms. jää kuluttajansuoja käytännön ongelmien takia usein merkityksettömäksi. Jos elinkeinonharjoittaja ei suostu vapaaehtoisesti hyvityksiin, jää vastuu helposti uskomushoitoihin uskoneelle kuluttajalle itselleen.

*Katso ja kuuntele luento kokonaisuudessaan:
www.youtube.com/watch?v=JCC9kEzqmdM*

Puheenjohtajan palsta

PERTTI LAINE

TÄMÄ VUOSI on Skepsis ry:lle jälleen juhlallinen. Yhdistys täyttää nimittäin tasan puolet siitä iästä, minkä allekirjoittanut tänä vuonna, eli olemme parasta X.O laatua. Niin, ja tämä vanhus istuu puheenjohtajan pallilla viidettä vuotta.

Pitkään odotettu yhdistyksen keskustelusivujen uudistus on toteutettu. Uudistunut keskustelupalsta toimii ja on erittäin aktiivinen. Lisäksi palstalle kirjoittaminen vaatii nyt rekisteröitymisen, joten ainakin satunnaiset peikkoilijat ovat mukavasti vähentyneet. Joten sinne vain joukolla keskustelemaan ja väittelemään!

Helsingin Sanomissa oli 9.2. STT:n uutinen, jossa kerrottiin mm. ylivieskalaisen koulun kieltäneen lapsilta kännykän käytön, ei ainoastaan koulutyön häiriintymisen takia vaan myös, jotta lapset välttäisivät sähkömagneettisen säteilyn aiheuttaman terveysriskin. Samassa jutussa oli FT, tutkija Mikko Ahosen lausunto, jossa hän väittää olevan tutkimusnäyttöä kännykkäsäteilyn haitallisuudesta: se saat- taan olla yksi syy mm. uni- ja käytös- ongelmiin. Tutkija on siis eri mieltä Säteilyturvakeskuksen kanssa, jonka käsityksen mukaan näyttöä terveysris- keistä ei ole.

Tohtori Mikko Ahonen käyttää myös tit- teliä ”mittausasiantuntija”. Hän näyttää kiertä- vän puhumassa kännykkäsäteilyn vaaroista ja toimii yh- teistyössä mm. emeritusprofessori Osmo Hännisen kans- sa, joka on näennäistieteilijä niin kirlianauroista kuin säh- köallergiasta. Ahonen käyttää esitelmässään Tampereen Yliopiston arvovaltaista logoa kertoessaan käsityksistään säteilyn aiheuttamista riskeistä. Tosin hän sattumoisin sa- malla omistaa yritystä, joka sattuu myymään ”sähkömag- neettisten kenttien terveysvaikutuksia” minimoivia tuotteita. Kasvatustieteistä väitellyt Ahonen ei näytä siis olevan erityisen puolueeton asiantuntija.

Lainaan tähän tohtori Ahosen lausunnon 27.11.2011

WLAN-teknologian riskeistä: ”WLAN-tukiasema tuot- taan perustaaajuutensa (2450 MHz) lisäksi jatkuvasti 10 hertzin beacon-signaalia eli lähettää laite-ID-numero- aan myös silloin, kun siihen ei ole yhteydessä päätelait- teita. Unessa ihmisen aivot toimivat jopa 3 hertzin taa- juudella ja häiriintyvät helposti ulkoisista ärsykkeis- tä. Siksi WLAN-tukiasema kannattaa napata pois yöksi. Lapsiperheeseen emme WLANia suosittele ollenkaan.”

Mitä tämä lausunto tarkoittaa? Mittasin EKD 512 -vastaanottimellani, enkä löytänyt 10 Hz:n alueelta mi- täään signaalia, joka tulisi WLAN-asemastani. Tosin ra- dioni spesifikaatiot takaavat täyden vastaanoton vasta

14 Hz:stä alkaen, joten mittasin vielä langattomalla taajuuslaskurilla aivan WLAN-aseman vieres- tä löytämättä moista signaalia. En löytänyt mistään WLAN-teknologiaa käsitteleväs- tä lähteestä tietoa, että jotakin lähet- täisiin noin matalalla ELF-taajuudella (extremely low frequency, 3–30 Hz), jolle ei voisi järkevällä tavalla edes moduloida ID-numeroa.

Mitä sitten tulee tällaisen lähetteen kaukovaikutukseen ihmisaivoihin, on sekin tieteelle täysin tuntematon ilmiö.

Ahonen opettaa Tampereen Yliopiston Informaatio-tutkimuksen lai- toksella, jonka toimialaan ei kuulu sen pa- remmin WLAN-, kännykkä- kuin minkäänlaisen sähkömagneettisen säteilyn tutkiminen.

Ylen alueellisilla toimituksilla näyttää olevan puutetta uutisista, joten kaikenlainen tarkistamaton hömpä kel- paa. Kun kerran kansanparantaja on sitä mieltä, että mo- net vaivat johtuvat edellisistä elämästä, pelko voi ilmetä polvikipuna ja mm. henkimaailma vaikuttaa terveyteen, niin julkaistaan se sellaisenaan, ihan ilman kommentteja. Näin teki YLE Etelä-Karjala viikolla 7...

Toistan itseäni, ainakin vuosittain, korostamalla jäsen- maksujen elintärkeää merkitystä toimintamme jatkumi- selle. Maksakaa se!

*Ahonen käyttää
esitelmässään
yliopiston logoa
kertoessaan säteilyn
aiheuttamista
riskeistä.*

PSYKKIKKO EPÄONNISTUI SKEPSIKSEN HAASTEESSA

Avaimille EI
löytynyt
omistajia

"Psyykikko vaikutti hieman yllättyneeltä epäonnistumisestaan, mutta se ei tuntunut heikentävän hänen uskoaan ilmiöiden todellisuuteen."

Skepsikseen otti yhteyttä lokakuun 2011 puolen-
välin vaiheilla psyykikko, joka oli kiinnostunut
yhdistyksen 10 000 euron haasteesta tuottaa pa-
ranormaali ilmiö. Hän kertoi tekevänsä työkseen
energiahoitoja, jotka ovat tehokkaita niin henki-
siin kuin fyysisiin vaivoihin. Hänen ensimmäinen ehdo-
tuksensa kokeeksi oli, että testissä olisi mitattu potilaan
verenpainetta tai subjektiivisia kiputiloja kuten migree-
niä, joihin hän väitti pystyvänsä vaikuttamaan.

Haasteemme perusperiaatteita on, että tulosten tuli-
si olla helposti ymmärrettäviä, eikä niissä pitäisi olla tul-
kinnanvaraisuutta; tunteista ja ajatuksista riippuva ve-
renpaine olisi siis ollut hieman ongelmallinen mittaau-
skohde. Suoraviivaisempi tapa toteuttaa haaste olisi sen
kohdistaminen itse energiahoidon perustavanlaatui-
seen taustailmiöön: energiakenttään, sen olemassaoloon ja
havaitsemiseen.

NEUVOTTELUT

PYYSIN PSYKIKKOA kertomaan hieman reunaehdoista:
millaisissa oloissa ja kuinka kaukaa hän pystyy havaitse-
maan yksittäisen ihmisen energiakentän, kuinka uniikki
se on kullekin yksilölle ja kuinka pitkään hän pystyy pitä-
mään sitä ”silmillä”?

Hän kertoi, että tunnusteleen henkilön energiakeskus-
ten kunnan yksitellen ja etsii sieltä erilaisia energioita
poistettaviksi tai puhdistettaviksi. Hänen mukaansa tätä
voidaan tehdä etäisyydestä riippumatta. Yhteyden hän saa
helposti kuvan, esineen tai vain nimen avulla.

Koetta voitaisiin psykikon mukana jatkaa
niin pitkään kuin pinnaa riittää, työsken-
tely ei ole hänen ”reseptoreilleen” rasitta-
vaa. Myös eri henkilöiden tunnistami-
nen olisi mahdollista, mutta hän ”kä-
visi kaikki energiakeskukset läpi” en-
nen kuin sanoisi mitään varmaa.

Psyykikko ehdotti, että testi voisi
olla esineen omistajan löytäminen.

Jatkoneuvottelujen pohjalta pää-
dyimme siihen, että sovimme anonyy-
mistä esitestistä, joka tehdään hieman
epämuodollisemmin ja jonka onnistues-
sa teemme varsinaisen 10 000 euron haasteen
kirjallisen sopimuksen, kameroiden ja tiukan tur-
vallisuusvalvonnan kanssa.

KOEJÄRJESTELYT

PÄÄDYimme PSYKIKON kanssa seuraavaan esitestin
koejärjestelyyn:

- Psyykikko valitsee kymmenen koehenkilöä hieman
laajemmasta ryhmästä
- Annamme valituksi tullee koehenkilöille kirjaimet A-J
- Minä laitan oman avaimeni pussiin 0 vertailukohdaksi

- Minä ja psyykikko poistumme tilasta erilliseen
odotushuoneeseen
- Koehenkilöt arpovat itselleen numerot 1-10
- Koehenkilöt laittavat kukin avaimen vastaaviin
numeroituihin pusseihin
- Koehenkilöt poistuvat tilasta
- Minä ja psyykikko palaamme tilaan odotushuoneesta
- Psyykikko varmistaa että tapaus 0 todellakin tuntuu
minulta
- Psyykikko esittää oman näkemyksensä numerot 1-10
=> kirjaimet A-J
- Koehenkilöt palaavat ja vertailemme psykikon
tulosta todellisuuteen.

TULOKSET

TÄSSÄ VAIHEESSA arvelimme, että homma lienee valmis
kahdessa tunnissa. Perjantaina 9.12.2011 kello 18 ko-
koonnuimme Tieteiden talolle suorittamaan esitestiä va-
paaehtoisten avustajien kanssa.

Koetta suoritettaessa kävi ilmi, että psyykikko tarvit-
si alunperin arvioitua pidemmän ajan kerätäkseen koe-
henkilöistä muistiinpanoja. Tähän upposi luokkaa 80 mi-
nuuttia. Onnekas yhteensattuma oli, että Tieteiden talol-
la oli ollut kahvi- ja pullatarjoilu, josta riitti myös kaikille
meidän esitestistä kiinnostuneille osallistujille.

Kuljin psykikon mukana kokeessa, kuten olimme so-
pineet, ja seurasin hänen yritystään ratkaista viimeistä
työvaihetta, eli tunnistaa avainten omistajat. Hänellä oli
ilmeisesti vaikeuksia ”nähdä” avainten energiakent-
tiä, eikä hänen työnsä oikein edistynyt.

Kymmenen minuuttia ennen Tieteiden
talon sulkeutumista, kello 19.50, sovim-
me psykikon kanssa, että lopetamme
niihin neljään henkilöön, jotka hänel-
lä olivat siinä vaiheessa kasassa.

Tarkastuksessa kävi ilmi, että näis-
tä neljästä tuloksesta ei yksikään osu-
nut kohdalleen. Sovin psykikon
kanssa, että joudumme kehittämään
jonkinlaisen toisen ratkaisun, mikä-
li hän haluaa tulla uudestaan testatuksi.

Tarjosin psykikolle kyydin kotiin.

Juttelimme autossa koejärjestelyistä. Hän vai-
kutti hieman yllättyneeltä epäonnistumisestaan,
mutta se ei tuntunut heikentävän hänen uskoaan ilmiöi-
den todellisuuteen.

Eräälle matkalla mukana olleelle koehenkilölle psyy-
kikko lupasi lähettää energiaparannusta rullalautailussa
aikoinaan hajonneisiin polviin. Tosin koehenkilö tunnus-
ti psykikon lähdettyä autosta, ettei hän ole rullalautailut
eikä hänellä mitään polvivaivoja ole. Hän vain halusi tie-
tää, tunnistaisiko psyykikko valheellisen vaivan.

Kokeen perusteella opimme ainakin sen, että tulevis-
sa useamman avustajan kokeissa varaamme reilusti enem-
män aikaa sekä jonkinlaisen virvoketarjoilun.

*Hän kertoi, että
tunnusteleen henkilön
energiakeskusten kunnan
yksitellen ja etsii sieltä
erilaisia energioita
poistettaviksi tai
puhdistettaviksi.*

Salaliitto hyökkää ihmiskuntaa vastaan!

Maya-ennustukset pelkkä kulissi

Rauni-Leena Luukanen-Kildeä saatiin kuulla pitkästä aikaan Suomessa, kun hän piti kolmen luennon sarjan tammikuussa Jyväskylässä, Oulussa ja Rovaniemellä. Skeptikko Juha Keränen kävi 22.1. Oulun kaupunginkirjastossa kuuntelemassa, mitä sanottavaa Norjassa nykyään asuvalla Rauni-Leenalla tällä kertaa oli.

JUHA KERÄNEN

Rauni-Leena Luukanen-Kilde (s. 1939) lienee maamme kuuluisin paranormaaleista ilmiöistä ja ufokontakteista kirjoittava ja esitelmöivä henkilö. Luukanen-Kilde (tuolloin Luukanen) tuli julkisuuteen 1980-luvun alussa paranormaaleja ilmiöitä käsittelevällä kirjallaan ”Kuolemaa ei ole” (1982). Myöhemmin hän on kirjoittanut ufokontakteista kertovat kirjat ”Tähtien lähettiläs” (1991), ”Kuka hän on?” (1993), ”Universumin lapsi” (1995) ja ”Salatut maailmamme” (2007).

Rauni-Leena toimi Lapin lääninlääkärinä ennen vuonna 1985 tapahtunutta vakavaa auto-onnettomuutta, josta hän omien sanojensa mukaan pelastui avaruusolentojen ansiosta. Eläkkeelle lääkärin toimesta hän jäi vuonna 1987.

SKEPTIKOT LEVITTÄVÄT VÄÄRÄÄ TIETOA RAHASTA

LUUKANEN-KILDEN LUENTO ”Kosmiset kontaktit, salatut suunnitelmat ja 2012” herätti kiinnostusta. Oulun kaupunginkirjaston 190 hengen Teuvo Pakkalan sali oli niin täynnä väkeä, että parisenkymmentä ihmistä ei mahtunut mukaan.

Puhe alkoi pohjustuksella siitä, mitä ihmiset pohjimiltaan ovat, eli kuolemattomia energiaolentoja. Tässä yhteydessä Rauni-Leena viittasi Einsteinin ja energian häviämättömyyteen. Luukanen-Kilden mukaan käsitys aivoista ihmisen tietoisuuden asuinsijana on vanhaa aikainen, sillä oikeasti ihmisen tietoisuus asuu erillisessä energiaruumiissa.

Lisäksi NASA kertoo avaruudesta pelkkiä valheita, poliitikot käskevät mitä meille on kerrottava. Poliitikkoja puolestaan kontrolloi sionistinen eliitti, jonka tavoitteena on uusi maailmanjärjestys, New World Order NWO. Eri maissa vaikuttaa myös virallisia skeptikkoja, joiden tehtävänä on levittää väärää tietoa. He saavat siitä hyvän korvauksen.

NASA:N JA ARCTURUKSEN VAIHTO-OPPILASOHJELMA

SEURAAVAKSI ALKOI vyörytys, jossa kerrottiin, mitä maailmassa ”oikeasti” tapahtuu. Esitys eteni vauhdilla poukkoillen aiheesta toiseen ja palaten toistuvasti tiettyihin teemoihin. Ilman muistilehtiötäni olisin ollut täysin hukassa tätä kirjoittaessani.

Rauni-Leenan mukaan NASA esimerkiksi lentää rakeilla kaksi kertaa viikossa kuuhun, jossa on tukikohtia. Marsiin on jo rakennettu kaupunki, myös Saturnukseen lennetään. ”Planeetta Arcturuksen” kanssa NASA:lla on vaihto-oppilasohjelma.

NASA käyttää myös avaruusolennoilta peräisin olevaa tekniikkaa. Luukanen-Kilde on haastatellut pilottia, joka on lentänyt ”oikealla UFO:lla”. Ilmeisesti kyseistä tekniikkaa on saatu niin kosmisten kontaktien avulla kuin maahan syöksyneistä muukalaisten avaruusaluksistakin.

NASA käyttää myös ruumiista irtautumista avaruusmatkoihin. Jopa puolet ihmisistä on kokenut paranormaaleja ilmiöitä (mm. mainittu ruumiista irtautuminen), mutta lääketiede leimaa heidät mielisairaiksi.

Puolet ihmiskunnasta ei voi olla skitsofreenikkoja, siis pä paranormaali ilmiöt ovat tosiasioita!

SODANKÄYNTIÄ HARJOITELLAAN VANHOILLA NAISILLA

RAUNI-LEENA KERTOI edelleen, että maailman tiedustelupalvelut kuten CIA kouluttavat agentteja telepatiaan ja ruumiista irtautumiseen, ja menetelmiä käytetään vakoiluun.

Maailman tiedustelupalvelut ja armeijat myös pyrkivät kontrolloimaan ihmisiä mm. satelliittien kautta. Ihmisiin on asennettu mikrosiruja rokotusten yhteydessä. Satelliittien kautta on siten mahdollista lukea ihmisen ajatukset ja kontrolloida häntä, tehdä tästä jopa tahdon robotti.

Esimerkiksi Anders Behring Breivik pakotettiin tekemään iskunsa, koska Norja ei antanut öljyrahoja USA:n pankkeille.

Siruja on asennettu ihmisiin vuodesta 1952. Sikainfluenssa oli pelkkä juoni saada ”chippejä” ihmisiin, erityisesti lapsiin. Luukanen-Kilde kehottikin välttämään rokotuksia.

Vyörytys jatkui väitteellä, että kemiallista sodankäyntiä harjoitellaan vanhoilla naisilla; heidän makuuhuoneisiinsa pumpataan yöllä kaasua ilmanvaihdon kautta. Katulamppuja on kaikessa hiljaisuudessa vaihdettu; niillä salaliitto voi kontrolloida henkilöiden mielialoja tarpeen mukaan.

Haitin maanjäristys ja Japanin tsunami aiheutettiin Kanadaan sijoitetulla HAARP-laitteella (High frequency Active Auroral Research Program). Katastrofeilla saadaan totelemattomat maat ruotuun tai kerätään rahaa salaliiton käyttöön, todisteena tästä Haitin huonosti sujuva jälleenrakennus.

Vyörytys jatkui väitteellä, että kemiallista sodankäyntiä harjoitellaan vanhoilla naisilla; heidän makuuhuoneisiinsa pumpataan yöllä kaasua ilmanvaihdon kautta.

MEDITOIMALLA KATASTROFIT KURIIN

KULUVASTA VUODESTA 2012 Luukanen-Kildellä oli painavaa sanottavaa. Hänen mukaansa Maya-kansalla oli kosmisia kontakteja, mutta Maya-kalenteriin perustuvat maailmanlopun ennustukset ovat salaliiton harhautusta, jonka turvin he ehkä hyökkäävät maapallolle tarkoituksenaan hävittää 85% ihmiskunnasta. Hyökkäyksessä tullaan käyttämään humanoideilta saatua tekniikkaa, jolloin tapahtuneen syy tulee menemään alienien niskoille.

Oikeat avaruusolennot ovat hyviä ja korkeampimoraalisia kuin me, yhtä kehittyneitä meihin nähden kuin me muurahaisiin.

Onko ihmiskunnalla toivoa? Voimme meditaation avulla kehittyä korkeammalle tasolle ja pyytää universumilta voimaa. Positiiviset ajatukset torjuvat pahan valtaa.

Valaistuneet ihmiset onnistuivat näillä keinoilla estämään vuosituhannen vaihteeseen suunnitellun katastrofin.

Esiin manattu maailmankuva on vallan kauhistuttava, mutta uskoiko sitä kukaan?

Esitelmän loppupuolella oli mahdollisuus esittää kysymyksiä. Yleisöstä kuultiin useampi kysymys, jotka liittyivät kanavointeihin, avaruusolentoihin ja UFOihin. Ainoa ääneenpäässyt ”epäilijä” oli taipuvaisempi pitämään taivaallisia vieraita ennemmin enkeleinä kuin humanoideina.

Enkelikysymyksen jälkeen luennoitsija toivotti hyvää päivänjatkoa ja alkoi kerätä tavaroitaan.

”RAUNI-LEENA, ONKO MEILLÄ ENÄÄ MITÄÄN TOIVOA?”

EN SIIS SAANUT tilaisuutta esittää kysymyksiä. Olisin udellut, onko ”planeetta Arcturus” mahdollisesti Karhunvartijan Arcturus-tähteä kiertävä planeetta ja millä keinoin sinne matkustetaan. Millaiset olosuhteet tuolla planeetalla vallitsevat?

Olisin kysynyt myös, kuinka viisaat ja hyväntahtoiset humanoidit antavat vetää itseään nenästä ja käyttää tekniikkaansa haljuihin tarkoituksiin. Jos humanoidit ovat todella yhtä kehittyneitä meihin nähden kuin me muurahaisiin, kuinka ihmiset ovat voineet hyödyntää heidän tekniikkaansa? Jos tutkin muurahaispesää ja pudotan kännykkäni sinne, saavatko muurahaiset käyttöönsä uutta teknologiaa?

Eikö outoja asioita kokeneen ihmisen kohdalla ole muita vaihtoehtoja kuin paranormaalit kyvyt tai mielisairaus, esimerkiksi unihalvaus, valve- tai selkouni, itesuggestio, hypnoosiin liittyvä valemuisto? Eikö ihan oikeasti mieleltään järkkynyt voi saada vaarallisia vaikutteita tällaisesta esityksestä, esimerkiksi ryhtyä suoraan väkivaltaiseen toimintaan ns. NWO-salaliittoa vastaan?

Poistuvan väkijoukon puheensorinasta erottui kommentteja: ”Hyvä esitys, mutta tosi pelottava, voivatko asiat olla todella noin huonosti?”

Tilaisuuden loputtua pyrki luennoitsijan puheille hättäytyneen oloinen nuori mies, joka kysyi: ”Rauni-Leena, onko meillä enää mitään toivoa?” Luukanen-Kilde vaikutti hämmästyneeltä, ikään kuin ei olisi ymmärtänyt hätäannuksen syytä. Nuorukainen uudisti kysymyksensä. Rauni-Leena vastasi: ”Meditoimalla ja pyytämällä voimaa universumilta voimme ehkä estää suunnitelmien toteutumisen.”

Toivottavasti vastaus antoi toivoa kyseiselle miekkoselle.

OUTOJA ÄÄNIÄ

taivaalla

*"Mikä tahansa aiheuttaakaan
äänen, ei meidän kannata
välittömästi panikoida
Ilmestyskirjan pasuunoista.
Mahdollisia maallisia selityksiä
on tarjolla runsain mitoin."*

Viime vuoden elokuussa YouTubeen ilmestyi outo video. Siinä harrastelija oli kuvannut kiovalaisen lähiön parvekkeelta kesäistä iltapäivää. Ihmettelyä aiheutti taivaalta kuuluva ääni. Metallinen, sykkivä kirkkuna sekoittui huminaan. Ääni pelotti joi-takin katsojia.

Ukrainalaiset kommentoijat esittivät monia vaihto-
tohtoja äänien lähteiksi: maanjäristyksen alkusoitto,
Yhdysvaltojen salainen ase HAARP tai tuomiopäivän
pasuuna.

Maltillisimmat tutkijat selvittivät lähiön sijainnin ker-
rostalojen ulkonäön perusteella. Kartoista selvisi, että ku-
vaaja asuu suuren rakennustyömaan vieressä. Äänen ai-
heuttaja voisi olla jokin työkone, metalliputkien hiomi-
nen tai tunnelin kaivaminen. Asia ei ole kuitenkaan sel-
vinnyt varmuudella. Siksi villit teorit jäivät kiertämään
internetissä.

MAAILMANLAAJUINEN HUIJAUS

PARIN KUUKAUDEN kuluttua YouTubeen alkoi ilmes-
tyä samanlaisia videoita oudoista äänistä. Videoita jul-
kaistiin aina tämän vuoden tammikuuhun asti satunnai-
sin väliajoin. Sumutorvea muistuttava ääni raikui Costa
Ricassa, Tsekin tasavallassa, Oklahomassa, Glasgowsissa,
Kanadan Albertissa.

Pian äänet päättyivät viihdeuutisiin. Kokoelmavideo
parhaimmista äänistä sai yli kaksi miljoona katsojaa.

Yhä useampi ilmoitti pelkäävänsä ääniä. Eri
ihmiset olivat taltioineet ääniä, joten ne eivät
voineet olla yksinkertaisia huijauksia. Mitä
maailmalla oikein tapahtui?

Koosteen katseleminen helpotti
mysteerin ratkaisemista.

Kanadassa kuvattu video oli taltioi-
tu metsässä. Kaksi metsuria ihmette-
levät outoa melua. Se kuuluu selkeästi
puiden välissä, joten ääntä ei ole lisät-
ty jälkeinpäin videoon. Mutta ääni on
tismalleen sama ääni kuin alkuperäises-
sä Kioassa kuvatussa videossa, taustahälyä
ja linnunlaulua myöten. Jopa lasten leikkimi-
sestä tulevat naurut ovat samat.

Joku on siis soittanut metsässä kauittimilla kiovalais-
ta videota!

Samanlaiset kohdat löytyvät parista muusta-
kin kokoelman videosta, eli huijausvideoita on tehty
maailmanlaajuisesti.

Yhdellä videoista näkyy taustalla huristeleva kaivinko-
ne, joka on selkeästi äänen aiheuttaja.

KAIKKIA VIDEOITA EI PIDÄ HETI PELÄTÄ

CLAUDINE GLADUE on kanadalainen opiskelija. Hän näki
ystäviensä Facebook-sivuilla kysymyksiä näistä salaperäi-
sistä videoista. Moni pelkäsi selittämättömiä ääniä. Toiset

suuttuivat, jos videoita väitti tekaistuiiksi.

Gladue päätti näyttää ystävilleen, miten helposti sa-
manlaisia videoita valmistetaan kotikonstein. Hän lait-
toi kannettavan tietokoneensa soittamaan selittämätön-
tä ääntä, joka kuullaan kanadalaisten metsurien videol-
la. Sitten hän kuvasi parvekkeelta maisemaa iPhonellaan.
Viereisellä tiellä ajavien autojen äänet sekoittuvat tietoko-
neen päästämiin ääniin.

Gladuen tuotos oli lähes identtinen ääniraidaltaan ver-
rattuna joihinkin koosteen videoista.

Gladue selitti motiiviaan. Hän oli yllättänyt siitä mi-
ten nopeasti metsurien video levisi maailmalla, vaikka oli
niin helppoa huomata sen olevan huijaus. Siksi hän päätti
käyttää samaa ääntä videolla.

Alunperin hän teki videon pelkästään ystävilleen ja
perheelleen. Tarkoituksena oli todistaa, ettei kaikkea in-
ternetissä näkemäänsä kannata heti uskoa todeksi. Eikä
kaikkia videoita pidä heti pelätä. Opiskelijan video läh-
ti tietenkin kiertoonsa ystävien välityksellä. Pian Gladue sai
palautetta tuntemattomilta ihmisiltä. Tuomiopäivän pa-
suunoihin uskovat halusivat hänen katuvan tekojaan, sillä
heidän mielestään Gladuen video oli aito.

Mikä tahansa aiheuttaakaan äänen, ei meidän kan-
nata välittömästi panikoida Ilmestyskirjan pasuunoista.
Mahdollisia maallisia selityksiä on tarjolla runsain mi-
toin. Taustalla on joko liikennettä tai meren kohinaa tai
lentokoneiden ääniä tai teollisuusalueen melua tai raken-
nustyömaan kolinaa. Joskus ihmettelyä aiheuttava ääni
muistuttaa metallista kuminaa. Toisilla videoilla se on
sähkömuuntajan huminaa muistuttava.

*Yhä useampi ilmoitti
pelkäävänsä ääniä.
Eri ihmiset olivat taltioineet
ääniä, joten ne eivät
voineet olla yksinkertaisia
huijauksia.*

ÄÄNEN ALKUPERÄ EI VIELÄKÄÄN SELVINNYT

JOISSAKIN VIDEOISSA ääni on lisät-
ty jälkeinpäin, kuten ns. Godzilla-
videolla oli tehty. Tämä Moskovassa
syyskuussa 2011 julkaistu video oli
aluksi erittäin suosittu. Siinä kuva-
taan ensin käsivaralla rankkasadetta.

Taustalla pauhaa pahaenteinen sumutor-
vi. Sitten kuvaajaa asettelee kameran ikku-
nan viereiselle pöydälle. Harmaan saateen läpi
erottuu scifi-elokuvista tuttu kolmijalkainen jättiläinen.
Kaikki videolla kertoo, että äänen- ja kuvankäsittely-
ohjelmaa on käytetty.

Kiovalaisen äänen alkuperä ei ole vielääkään selvinnyt.

Videon äänenlaatu ei ole paras mahdollinen. Kun ku-
vaaja kääntelee kameraansa viereisten talojen suuntaan,
näkyä pihalla kulkevan naisen reaktio ääneen. Hän ei
käänny katselemaan taivaalle tai ihmettele, tulisiko ääni
maan tärisisemistä. Sen sijaan hän katsoo suoraan kuvaajaa
kohti, aivan kuin ääni tulisi kameran takaa.

Kun kamera tarkentaa kauempana käveleviin ihmisiin,
eivät he näytä ollenkaan reagoivan outoon ääneen. Aivan
kuin he eivät kuulisi sitä.

Onko ääni sittenkin soimassa kuvaajan takana?

PIM – olet alasti!

Hypnoosiohjelma lupaa:

Missi ja juontaja
Joanna Kuvaja nauroi
ja itki hypnoosissa.

Kiusallisia tilanteita ja kuvitteellisia konflikteja

— RISTO K. JÄRVINEN

Mitä tuli tehtyä on Lorenz Backmanin juontama tv-sarja, joka alkoi Nelosella 13.3. Ohjelmassa hypnotisoidaan julkisuuden henkilö, laite-taan hänet tekemään hassuja ja unohtamaan tekemänsä. Studio-osuudessa julkkis arvaillee, miten on hypnoosissa käyttäytynyt. Mitä useammin hän osuu oikeaan, sitä enemmän hän voittaa rahaa hyväntekeväisyyteen.

Ohjelman hypnotisoijana nähdään karismaattinen, sumeasilmäinen Sami Minkkinen, Suomen NLP-opiston perustaja. Taustalla vaikuttaa 40 vuoden kokemuksella itseoppinut hypnotisoija Pasi Koivunen, joka on mm. esittänyt lavahypnoosia tv:ssä *Katso pois* -ohjelmassa vuonna 2004.

Sarjaa mainostetaan netissä viihdeohjelmana, jossa julkkikset kohtaavat hypnoosin vallan. ”Jani Sievinen ei tiedä, mitä teki viime lauantaina, mutta me tiedämme!”

Myös minä tiedän, mitä Jani Sievinen teki – itse asiassa tiistaina 28. helmikuuta. Kävin nimittäin seuraamassa ohjelman nauhoituksia Helsingin Messukeskuksessa.

**SEKAVUUTTA, HÄPEÄÄ,
VAINOHARHAISUUTTA...**

OHJELMA ON herättänyt vakavaa kritiikkiä. Helsingin Sanomien Jussi Alrothin mielestä ohjelmassa halu-

taan hypnotisoida myös katsojat – ei hyppimään naurua, vaan uskomaan, että hypnoosihommassa on jotain järkeä. ”Näin hypnoosin sirkushuvit muuttuvat pseudosyvälliseksi viihteeksi, hieman Da Vinci -koodin tapaan. Molemmat hyväksikäyttävät epätietoisuuttamme ja taikauskoamme.”

Iltalehdessä psykologian tohtori Martti Tenkku toteaa, että hypnoosiherkkä ihminen, jollaisia ohjelmaan nimenomaan on valittu, voi helposti mennä syvään hypnoosiin. Jos tällaisella ihmisellä on jokin ahdistus tai trauma, se saattaa paukahtaa yllättävän voimakkaasti esille. ”Hypnoosissa saattaa avautua sellaisia asioita, joita tämä henkilö ei ole valmis paljastamaan yleisölle. Ja jos näitä yllättäviä paljastuksia tulee, niin se voi puolestaan käynnistää uusia traumoja.”

Tieteellinen Hypnoosi ry julkaisi helmikuussa kannanoton, jonka mukaan lavahypnoosissa ei pyritä auttamaan ihmistä tai lievittämään hänen ongelmiaan, vaan vain tekemään kikkoja tai nolaamaan osallistujia. Yhdistyksen mukaan tällainen hypnoosin käyttö on terveydenhuollon näkökulmasta täysin tuomittavaa ja mahdollisesti myös vaarallista.

Kirjallisuudessa on kannanoton mukaan raportoitu lavahypnoosin jälkeen mm. sekavuutta, häpeää, pelästyneisyyttä, post-traumaattisia stressireaktioita ja vainoharhaisuutta. Vakavimmat sivuvaikutukset ovat harvinaisia, mutta mahdollisia – jopa kuolemaa on epäilty. Yleinen

Hypnotisoija Sami Minkkinen: "Hypnoosi ei ole vaarallista."

kokemus lavahypnoosiin osallistuneilla henkilöillä on ahdistuneisuus ja epäluuloisuus.

"Potilas- tai asiakastyössä terveydenhuollon ammattilaisen toteuttamaa hypnoosia edeltää aina tarkka kliininen haastattelu, jossa arvioidaan hypnoosin soveltuvuutta henkilön hoitoon. Lavahypnoosissa tämä harvoin toteutuu. Lavahypnoosin toteuttajalla on erittäin harvoin terveydenhuollon koulutusta. Valitettavasti Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä tunnista hypnoosia tai rajaa millään tavalla sen käyttöä. Monissa maissa tällaisia rajaavia lakeja on olemassa ja Suomessakin lainmuutokset ovat valmisteilla. Hypnoosin käyttö

sairauksien ja oireiden hoidossa tulee rajata vain valvoituille terveydenhuollon ammattilaisille. Lavahypnoosiin ja hypnoosin viihdekäyttöön Tieteellinen Hypnoosi ry suhtautuu kielteisesti niiden mahdollisten haittavaikutusten takia."

JANI SIEVINEN PELKÄÄ KALOJA

ISTUN YLEISÖSSÄ ohjelman nauhoituksen ajan ja huomaan, että kaikki hypnoosiin liittyvät kliseet on otettu käyttöön: spiraalikuviot lavastuksessa, savukone ja hypnotisoija Minkkisen heiluri, psykoottinen katse sekä sormennapsautukset.

Ohjelman alussa nojatuolissa nukkuvana Jani Sievinen työnnetään esiin ylätasanteelle. Hänellä on silmät kiinni, hänet on ilmeisesti hypnotisoitu. Herätyskello korvan juuressa herättää hänet. Hämmennyneellä miehellä ei näytä olevan käsitystä, missä hän on. Juontaja Backman saattaa kainalosauvoihin tukeutuvan ex-uimarin jyrkkiä portaita alas studioon.

Sievinen on pihalla kuin lumiukko. Hän naureskelee hämillisenä, kun hänelle näytetään videoita, joissa hän tekee kaikenlaista kummallista hypnotisoituna. Videoissa hän unohtaa numeron 3. Hän juo vettä, humaltuu, soittaa Bruce Springsteenille ja pyytää rokkaria jatkoille. Hän saunoo naisten vuorolla vaatteet päällä, mutta luulee olevansa alasti. Hän ei uskalla hakea rantapalloa uima-altaasta, koska allas kuhisee haikaloja. Työpaikkahaastattelussa hän näkee haastattelijanaisten ilman paitaa aina, kun nainen riisuu silmälasinsa.

Ohjelma on kieltämättä hauska. Nauran monta kertaa ääneen, vaikka ei ehkä pitäisi. Taputan villisti, mutta vain silloin, kun studio-ohjaaja määrää.

AHDISTUSTA JA ITKUA

OHJELMAN NETTISIVUILLA Sami Minkkinen toteaa, että hypnoosi ei ole vaarallista. Kyseessä on samanlainen tila kuin silloin, kun on hyvin keskittynyt yhteen tiettyyn asiaan. Kaikki, jotka meditoivat tai harrastavat joogaa ovat itsehypnoosissa, eikä Minkkinen ole kuullut, että meditointi olisi vaarallista. "Turvallisuus tulee siitä, että kuukaan ei voi hypnoosissa toimia vastoin omia periaatteitaan, vahingoittaa esimerkiksi toista ihmistä."

Radio Aallon haastattelussa Minkkinen kertoo, että noudattaa työssään Hypnoosiliiton eettisiä sääntöjä. Kyseisen liiton jäsenistö on skeptikon näkökulmasta erikoista. Nettisivujen mukaan jäsenenä on mm. kalevalainen jäsenkorjaaja, trager-terapeutti, akupunktiohoitaja, energiahoitaja ja menneiden elämien mielikuvitusohjaaja.

Hypnoosiliiton eettisten ohjeiden mukaan hypnoosityöskentelyssä esille tulevat tiedot ovat luottamuksellisia ja salassa pidettäviä. Kuinka tämä soveltuu tv-hypnoosiin? Jani Sievinen oli esimerkiksi hypnotisoitu huijaamaan pokeripelissä. Hän ei huijannut. Mitä, jos hän olisi osoittanut "todellisen luontonsa" ja huijannut? Olisiko hän halunnut tämän hypnoosissa esille tulleen epärehellisen puolensa kaiken kansan tietoon?

Eettisten ohjeiden mukaan asiakkaan fyysinen ja mentaalinen hyvinvointi on aina ensisijalla. Sievinen oli niin pöpperöinen herätessään, että olisi helposti voinut kaataa, kun taiteili jyrkkiä portaita kainalosauvojen kanssa alas studioon. Samassa ohjelmassa muuan Minkkisen hypnotisoima katsoja retkahti niin syvään hypnoosiin, että meinasi pudota katsomosta permannolle. Minkkisen tapa vaivuttaa julkkis hypnoosiin oli erikoinen: insertissä hän tiputti Sievisen suorilta jaloilta tämän takana olevalle sohvalle.

Hypnoosiliiton eettisten ohjeiden mukaan hypnoosityöskentelyssä ei myöskään saa menetellä siten, että asiakkaalle syntyy vaikutelma, että hänen seksuaalista koskemattomuuttaan voidaan loukata. Vaikkei ohjelmassa suoraan käsitä käydäkään, voin kuvitella, että "alastoman" naisen näkeminen saunassa saattaa jostakusta miehestä tuntua seksuaaliselta.

Sarjan ensimmäisessä ulos tullessa jaksossa missi ja televisiojuontaja Joanna Kuvaja näkee, että häntä hierovalla miehellä ei ole housuja. Missi peittelee silmiään ja kokee itsensä niin vaivautuneeksi, että Minkkisen pitää lopulta keskeyttää puuha ja vaivuttaa Kuvaja takaisin uneen. Juontaja Backman toteaa insertin jälkeen, että pikkaisen meni ahdistuksen puolelle.

Ahdistuksen puolelle menee myös kammottava haju, joka oksennusherkkä Kuvaja pantiin hypnoosissa aistimaan sekä hänen mieleensä nouseva muisto, joka saa hänet itkemään sydäntäsärkevästi.

Hauskaako? Ei enää niin hauskaa. Mutta elämä jatkuu. There's No Business Like Showbusiness!

PARISKUNTAA JA pappia syytetään teinitytön pahoinpitelystä ja hyväksikäytöstä. 14-vuotiaan tytön isä ja äiti puoli uskoivat lapsen olevan noita ja pahojen henkien riivaama. Karkottaakseen pahat henget pariskunta naispuolinen pappi apunaan kiduttivat tyttöä. Tyttö kertoi poliisikuulusteluissa karusta kohtelusta, jota hän koki manaustilaisuuksissa Malmössä. Häntä pidettiin lukkojen takana sidottuna ja häntä poltettiin tulikuumalla veitsellä. ... 37-vuotiaan naispappin lisäksi kahden muun pappin epäillään osallistuneen manauksiin. Epäillyt kuuluu Malmössä sijaitsevaan evankelistiseen herätysliikkeeseen. Huhtikuussa 2010 pariskunta vei tytön kaupungilla sijaitsevaan seurakuntataloon. Siellä tyttö pidettiin lukkojen takana viikon ajan. Hänen ei annettu syödä eikä nukkua riittävästi ja öisin hänelle järjestettiin manauksia. Keskiyöstä aamukolmeen piti rukoilla, sillä silloin ”paholaisen voimat vaeltavat”. Rajuimmissa manaustilaisuuksissa tyttö vietiin osanottajien muodostaman piirin keskelle. Siinä häntä tönitettiin, kunnes hän kaatui. Tyttö voideltiin, ja hänet pakotettiin juomaan öljyä. 48-vuotias pastori upotti varpaankynnen tytön vatsaan, mikä aiheutti kovia kipuja.

WWW.ILTALEHTI.FI 1.3.

MONET AIVOALUEET aktivoituvat, kun ihminen altistuu harhaanjohtavalle mainonnalle, todistaa Pohjois-Carolinan osavaltion yliopistossa tehty tutkimus. ... Koehenkilöitä kuvattiin funktionaalisella magneettikuvauksella, kun he lukivat painettuja mainoksia. ... (Professori Stacy) Woodin mukaan koehenkilöt käsitelivät harhaanjohtavia mainoksia kahdessa vaiheessa. Aluksi aktiivisuus kasvoi aivokuoren päälaenlohkossa sijaitsevalla precuneus-alueella, joka on aktiivinen silloin, kun ihminen tietoisesti keskittää huomionsa johonkin. ”Huomasimme, että mitä harhaanjohtavampi mainos, sitä enemmän se vei huomiota”, Wood kertoo. ... Toisessa vaiheessa aktiviteettiä esiintyi kahdella eri alueella, ohimolohkon keskusvaossa (superior temporal sulcus) lähellä kuulo- ja muistialuetta sekä temperoparietaalisen liitoksen alueella. Nämä aivoalueet liittyvät ”mielen teoriaan”, joka mahdollistaa toisen ihmisen tarkoitusten ymmärtämisen ja omien toiveidemme ja tarpeidemme erottamisen toisten toiveista ja tarpeista. ... Vain lievästi harhaanjohtavat mainokset herättivät tässä vaiheessa enemmän aivoaktiviteettia, sillä ihmisten on helpompi sulkea pois mielestään kaikkein törkeimmän harhaanjohtavat mainokset kiinnittämättä niihin enempää huomiota. ”Nyt kun tiedämme, millaisia aiovasteet ovat, voimme ehkä helpom-

min tunnistaa ne neurologiset syyt, jotka johtavat siihen, että toiset lankeavat valheelliseen markkinointiin helpommin kuin toiset”, Wood sanoo. ”Esimerkiksi jos ikääntyminen vaikuttaa juuri näihin aivoalueisiin, se voi selittää miksi vanhuksset ovat alttiimpia petoksille.” ... Tutkimus on julkaistu Journal of Marketing Research -lehdessä.

WWW.TEKNIKKATALOUS.FI 29.2.

FOLIOHATTUJA KÄYTETÄÄN Yhdysvalloissa estämään hallituksen tiedustelupalveluiden CIA:n ja FBI:n harjoittama ajatusvakoilu. Maailman ehkä arvostetuimman teknisen korkeakoulun Massachusetts Institute of Technologyn tutkijoiden mukaan nykyiset foliohatut eivät laisinkaan sovi tähän tarkoitukseen. Tutkijat vuoraisivat kolmen mallinnuksen päät kaksinkertaisella alumiinilla ja sen jälkeen pommittivat foliohattuja 10 Khz –3 Ghz:n radiosignaaleilla. Hatut vaimensivat joillakin taajuuksilla lähetettyjä signaaleja 20 desibeliä. Useimmilla taajuuksilla signaalit eivät vaimentuneet kuin korkeintaan 10 desibeliä. Yhdysvaltojen valtion käyttämillä 1.2–1.4 Ghz:n taajuuksilla hatut sen sijaan vahvistivat signaalia 20 desibeliä. Teleyritysten hallussa olevalla 2.6 Ghz:n taajuudella signaali vahvistui 30 desibeliä. Tutkijat epäilevät, että foliohattuvillityksen takana on hallituksen salaliitto. He ehdottavat, että salaliittoteorioihin uskovat foliohattujen käyttäjät kehittävät tehokkaampia hattuja torjumaan mahdollista ajatustenlukua.

WWW.MEDIUUTISET.FI 22.2.

ETELÄ-AFRIKASSA POLIISI on pidättänyt epäillyn huijarin, joka väitti olevansa vuosia sitten kuollut paikallinen laulajatahti. Mies väitti oikeusistunnossa, ettei oikeasti ollut kuollut, vaan joutunut noitatohtorin sieppaamaksi. Mies sanoi olevansa palkittu laulaja Khulekani Kwakhe ”Mgqumeni” Khumalo, joka kuoli 2009. Mies selitti KwaZulu-Natalen maakunnan oikeudessa, että noitatohtori sieppasi hänet, asetti kirouksen ja piti vangittuna luolassa muiden zombien kanssa. ... Poliisi oli asiasta eri mieltä. Miehen sormenjäljet eivät vastanneet laulajan sormenjälkiä eikä hänellä ole samanlaisia arpia kasvoissaan. Miestä odottavat rikossyytteet huijauksesta.

HTTP://YLE.FI/ 7.2.

ON MYÖS esitetty oletuksia, että täysikuu lisäisi verenvuotoja ja munuaisongelmia. Ajatukset nojautuvat siihen, että koska täysikuu panee Maan vesimassat liikkeelle, mik-

sei se liikuttaisi nesteitä ihmisen sisällä. Vielä joitakin vuosia sitten brittikirurgit varoittivat leikkaamasta potilaita täydelläkuulla. Täydenkuun yksittäiseen ihmiseen kohdistama veto on kuitenkin yhtä voimakas kuin iholle istahtavan hyttysen ihmiseen kohdistama vetovoima. Ei siis ole ihme, ettei täydelläkuulla ole havaittu vaikutuksia nenäverenvuotoon tai munuaisongelmiin.

HELSINGIN SANOMAT 31.1.

RISTEILYALUS COSTA CONCORDIA oli tuomittu epäonneen jo kastajaistilaisuudessaan, ainakin jos uskoo ikivanhoihin merenkulkijoiden tarinoihin. Sampanjapullo ei nimittäin rikkoutunut, kun laiva sai nimensä juhlallisessa tilaisuudessa Civitavecchiassa heinäkuussa 2006. Laivaa vihkimässä oli muun muassa huippumalli Eva Herzigova, kertoo Il Giornale -sanomalehti. Lehden mukaan kastajaistilaisuudessa otettu videofilmi näyttää, kuinka sampanjapullo pomppasi laivan kyljestä rikkoutumatta. Kaksi vuotta myöhemmin Costa Concordiaa kohtasi ensimmäinen epäonni. Se vaurioitui yrittäessään kiinnittyä Palermon satamaan. Viime perjantaina Costa Concordia kaatui karilleajon jälkeen Giglion saaren satamaan.

WWW.ILTASANOMAT.FI 17.1.

USKOMUS ONKIN totta: lämmintä kesää seuraa kylmä talvi. Kaksi edellistä talvea olivat poikkeuksellisen kylmiä koko pohjoisella pallonpuoliskolla ja lunta tuli aikaisempaa alemmilla leveyspiireillä jo syksyn aikana. Toisaalta on koettu myös kaksi kuumaa ja vähäsateista kesää – kansantieto kertoo usein, että kuumasta kesästä seuraa kylmä talvi. Nyt Yhdysvaltalaisetutkijat ovat tulleet siihen tulokseen, että tällä uskomuksella on myös tieteellinen pohja. ... Tänään ilmestyneessä julkaisussa yliopistotutkijat Alaskasta ja Massachusettsin osavaltioista esittävät, että viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana koetut kylmät talvet eivät selity ainoastaan kausittaisella vaihtelulla. Sen sijaan lämpimien ja pitkien kesien vaikutus on tuntunut arktisilla alueilla ja nopeuttanut suurten jäälauttojen sulamista. Samaan aikaan maapallon arktisten alueiden ilmakehä on sitonut runsaasti kosteutta, mikä on lisännyt sateen todennäköisyyttä – kylmän ilmanalan vallitessa sateen tulee maahan lumena. ... Lisääntyneet lumimäärät saavat siis ilmastoon viilenemään siitä huolimatta, että koko maapallon lämpötila on edelleen nousussa.

HTTP://OHJELMAOPAS.YLE.FI/ARTIKKELIT/TIEDE 13.1.

KUN RULETTIPYÖRÄN luvut lasketaan yhteen, tulee summaaksi pahamaineinen luku 666, mikä ei ainakaan himmennä uhkapelin mainetta. Selitys ilmiölle löytyy pelin historiasta.

Ruletin ensimmäisen muodon kehitti ranskalainen matemaatikko Blaise Pascal 1600-luvulla. Pelissä oli jo varhain kaksi ”talon taskua”, nolla ja tuplanolla, jotka lisäävät pelin järjestäjän voiton mahdollisuutta. Ranskalaiset Francois ja Louis Blanck kehittivät 1800-luvulla pelaajalle edullisemman yhden nollan version kilpaillakseen muiden kasinoiden kanssa. Perustettuaan Monte Carlon ensimmäiset kasinot vuonna 1843, miehet päättivät käyttää rulettipyörässä välillä 0-36 olevia numeroita, joiden yhteissummana oli 666, eli Raamatun Ilmestyskirjassa mainittu pedon luku. Tämä päätös synnytti osaltaan legendan, jonka mukaan miehet tekivät paholaisen kanssa sopimuksen saadakseen tietää ruletin salaisuuden.

WWW.ILTASANOMAT.FI 13.1.

MAAILMAN PITKÄN ajan trendejä pohtineen tähtitieteen professori Esko Valtaojan mukaan ruokatrendit johtuvat myös siitä, että ihmisillä on varaa valita. Hänestä ruoka on ottamassa uskonnon paikkaa. ”Esimerkiksi luomuun liittyy pseudouskonnollisia ajatuksia, jossa luonto kohotetaan mystiseen asemaan.”

HELSINGIN SANOMAT 12.1.

NETTIPIRAATTIEN OMA uskonto, kopimismi, tunnustettiin Ruotsissa viralliseksi uskonnoksi. Liike aikoo tehdä työtä muiden uskontokuntien parissa levittäen sanomaansa, jonka mukaan sille on pyhää informaatio. Kopimistien sakramenttina on puolestaan kopiointi. Liikkeen ylipappi Isak Gerson puolestaan kertoo Dagens Nyheter -lehden artikkelissa, että ”uskonkappaleista tärkeimpiä ovat kopiointi ja levitys”. ... Kopimismin uskonoksi hyväksyneen Ruotsin kamarikollegion päälakimiehen mukaan maassa on myös aiemmin rekisteröity uskonnoiksi kummallisen kuuloisia liikkeitä. Usein taustalla on ollut opiskelijoiden kepposia ja liikkeet ovat jääneet lyhytikäisiksi.

WWW.TIETOKONE.FI 5.1.

Kulje pelikortin läpi

Vuorovaikutus
vai vedätys –
Maailma haluaa
tulla huijatuksi

KUVA: JOSE AHONEN

1

2

Mundus vult decipi, ergo decipiatur - Maailma haluaa tulla huijatuksi, joten huijattakoon sitä. (Petronius).

Yliluonnollisuudet ovat niin eilispäivän juttuja, joten jatkossa palstani keskittyy laajemmin ihmismielen huijaamiseen temppujen, arvoitusten ja iluusioiden avulla.

Ensimmäisenä luvassa haastava pähkinä, joka on täydellinen esitettäväksi esimerkiksi kevään ensi terasseilla pöydälliselle insinöörejä.

YKSINKERTAISIMMILLAAN HAASTE ON SEURAAVA: KULJE PELIKORTIN LÄPI

TÄLLAISENAAN LAUSE kuulostaa siltä, että temppuun tarvittaisiin kaktus-meskaliinia, taikasieniä ja Grateful Deadiä taustalle soimaan, mutta asia ei kuitenkaan ole niin. Hommassa selvittää ihan loogisella päättelykyvyllä. Lisäksi tarvitaan myös sakset.

MITEN SE TEHDÄÄN:

- 1) Taita pelikortti kahtia kuvan 1 mukaisesti.
- 2) Leikkaa korttiin kuvan 2 mukaiset viillot. Mitä enemmän saat viilloja mahtumaan, sen suurempi renkaasta tulee. Reunimmaisista viilloista pitää leikata taitoksen puolelta.
- 3) Avaa kortin taitos. Leikkaa taitoksen kohdalta kortti poikki kaikista väleistä, mutta ei reunimmaisten säikeiden kohdalta.
- 4) Levitä kortti renkaaksi ja suoristele sitä kääntelemällä varovasti taitoskohtia tarvittaessa.
- 5) Ujuta itsesi renkaan läpi.

Muista, mitä paksumpi olet, sen enemmän viilloksia joudut leikkaamaan tempun onnistumiseksi!

JOSE AHONEN
WWW.TAIKUUTTA.COM

3

4

KUVA: JYRKÄRIJÄRVI

Karmaisevat esimerkit

Skeptikkojen ylivalta tieteen portinvartiona on vahvistumassa vuosi vuodelta.

HUOLESTUMINEN TÄSTÄ ylivalta on noussut pinnalle useissa piireissä, mutta kaikkein vahvin parkaisu kuullaan toistuvasti vaihtoehtoterapeuttien suunnalta. Akateemiset piirit eivät vaali demokratian periaatteita. Tieteellisen metodin palvomisessaan lääketieteen tutkijat ovat ottaneet ohjenuorakseen dogman. Tuon dogman nimi on tieteelliseen näyttöön perustuva lääketiede. Sen ikeen alle aiotaan puristaa kaikki hyväksyttävät hoitomuodot. Poikkeukset kohtavat karmean kohtalon. Niille ei anneta tukia verorahoista.

Karmaiseva esimerkki tästä ajatusmaailman diktatuurista tulee Australiasta. Yli 400 lääkäriä ja tutkijaa ovat laatineet vaatimuslistan. Ryhmän nimi on Friends of Science in Medicine, eli tieteen ystävät lääketieteessä. Se kuulostaa ystävälliseltä joukkioilta, mutta kätkee kullisien taakse pelkkää fasismia. He valittavat julkisesti yliopistojen tarjoamista kursseista. Jopa 19 yliopistoa pitää kurssilistoillaan mm. homeopatiaa, vyöhyketerapiaa, kinesiologiaa, iirisanalyysiä, akupunktiota, ja energiahoitoja. Friends of Science in Medicine vaatii niiden poistamista, jotta verorahat eivät tuhlaantuisi todistamattomalla teholla tepsivien hoitojen opetukseen. Eikä kursseilla enää heikennettäisi yliopistojen tieteellistä uskottavuutta.

MIKSI YLIOPISTOISSA opetettaisiin lääketieteen kandidaateille, että homeopatia tepsii diabetekseen, reumaan tai autismiin? Näin tehtiin Southern Crossin yliopistossa. Opiskelijoille jää erikoinen käsitys tieteelliseen näyttöön perustuvasta lääketieteestä.

Johon vaihtoehtohoitojen edustajat vastaavat: kansalaisilla on oikeus saada haluamaansa koulutusta yliopistoissa. Ja pitämällä pseudotieteellisiä kursseja tehdään myös helpommaksi niiden tieteellinen tutkiminen. Joten joskus tulevaisuudessa joku tutkijaryhmä voi löytää pätevää tieteellistä näyttöä jollekin vaihtoehtohoidosta. Juuri sitähän skeptikot haluavat.

Yliopistot ovat puolustamassa tarjontaansa. Ei tosin tieteesen vetoamalla. Australian päivälehtien mielipidepalstoille on kirjoitettu ahkerasti. Jotkut professorit totea-

vat, että kurssit pitää ottaa pois vasta sitten, kun on todistettu etteivät terapiat toimi. Todistustaakka on heivattu piiloon.

Australia ei ole ainoa maa, jossa tapahtuu outoja.

YHDYSVALTOJEN PRESIDENTTIVAALIT kuumenevat. Äänestyksen valmisteluissa on huomattu, että äänestysrekisteri on pölyttynyt. Tuore selvitys äänestäjistä paljastaa 1,8 miljoonan äänestäjän olevan jo autuaamilla äänestyskopeilla. Kuolleet äänestäjät pitäisi poistaa luetteloista. Vahva demokratia vaatii mahdollisimman laajan ja pätevän äänestäjäkunnan. Kaikki potentiaaliset äänet kannattaa käyttää. Äänestyskelpoisista äänestäjistä jopa 51 miljoonaa on syystä tai toisesta jättänyt rekisteröitymättä.

Yhdysvalloissa on lukemattomia meedioita. Heillä on lupa elättää itseään henkimaailman jutuilla. Tämä työväki kannattaa värvätä selvittämään kuolleiden ääniä. Vaalikelpoisia tuloksia saisi helposti paperille vaikkapa automaatiokirjoituksella. Elävät äänestäjät tuherlevat vaalilappuihin epäsoveliaita kuvia, joten jokainen meedion välittämä vaalikelpoinen merkintä vaalilappuun olisi voittoa.

Eikä ole soveliaasta syrjiä presidenttiehdokkaita pelkäänsä sillä syyllä, että he ovat kuolleita. Useampi senaattiin pyrkinyt ehdokas on valittu niukalla äänten enemmistöllä, vaikka he ovat kuolleet kampanjoinnin aikana. Kaksi vuotta sitten demokraattien Jenny Oropeza kuoli syöpään kaksi viikkoa ennen vaalipäivää. Oropeza sai 58 prosenttia äänistä. Elävä haastaja sai tyytyä 36 prosenttiin. Puolueiden ei kannata välittömästi hylätä kuolleita poliitikkoja. He voivat olla ehtymätön voimavara pitkällä kiertueilla. On fakta, että kuolleet poliitikot tekevät vähemmän virheitä kuin elävät.

Tietenkin vaalivirkailijoiden kannattaa varmistaa, ettei yksikään meedioiden välittämä kuollut ääni ole rekinoitunut. Useammin kuin kerran äänestäminen on rikkollista toimintaa. Kuolleiden sakottaminen on kuitenkin melko vaikeaa.

JUHA LEINIVAARA

Skeptikko 20v. sitten

ROVANIEMEN KIHHLAKUNNANOIKEUS totesi tammi-kuussa yksityisyritystä Ritva Tuulikki Rissanen syylliseksi kuolemantuottamukseen ja tuomitsi hänet kuuden kuukauden ehdolliseen vankeuteen. Rissanen oli edellisenä keväänä hoitanut Lauri Niemelä -nimistä ranualaista poikaa, joka sairasti sokeritautia. Rissanen neuvosta Laurin vanhemmat jättivät lääkärin määräämän insuliinihoidon pois ja hoitivat poikaa ns. kuhne-kylvetyksellä. ...

Skeptikon toimitus perehtyi kihlakunnanoikeuden istuntojen pöytäkirjoihin, joista tapahtumien kulku käy yksityiskohtaisesti ilmi. Rissanen ja hänen kollegansa Pauli Lehtonen käyttivät oikeudessa pitkiä puheenvuoroja, joissa ei peitelty vihaa lääketiedettä ja lääkäreitä kohtaan...

ÄIDIN KERTOMUS. Oikeus kuuli aluksi Helmi Niemelää. Hän kertoi ensimmäisestä tapaamisesta Rissanen kanssa seuraavaa: ... ”Hän oli omakotitalossa Rovaniemellä ja me menimme sinne (19.2.), että me halusimme Lauria näyttää hänelle, kun hän pystyi ihmisestä päälle päin omien sanojensa mukaan sanomaan, tehoaako siihen hoito vai ei. Hän vannoi ja vakuutti, että se Laurin tapauksessa tulee tehoamaan ja kehotti meitä ottamaan kesken sairaalahoidon pojan pois sairaalasta, että päästäisiin aloittamaan pikemmin, mutta häntä ei kuitenkaan otettu ennenkuin sieltä päästettiin (21.2.).” ...

Kaksi päivää insuliinin lopettamisen jälkeen Lauri vietiin Rissanen nähtäväksi. Rouva Niemelän mukaan Rissanen oli tuolloin kehottanut jatkamaan kylpyjä. ”Hän kehui kauheasti, kun oli insuliinilääkitys jätetty pois, että näkee päälle päin pojasta kuinka se on tervehtynyt. Nyt kyllä käsittää, että tottakai se oli tervehtynyt, kun insuliini oli hoitanut pojan kuntoon.” ...

Seuraavan kerran Rissaseen otettiin yhteyttä 25.3., kun Laurin verensokeri oli kohonnut. Helmi Niemelän mukaan Rissanen antoi ohjeen: ”Käski heittää sokerimittarilla vesilintua, että sitä ei tarvita, että tyhjää hermostutatte itseänne mittaamisella, että tähän hoitoon kuuluu, että Laurin tila menee takaisin siihen mikä se oli ennen lääkäriin vientiä ja sitten tapahtuu vasta kääntyminen parempaan suuntaan.”

SÄN KERTOMUS. Sakari Niemelän mukaan Rissanen oli 22.4. taloon tultuaan moittinut Niemelöitä liian kylmien kylpyjen antamisesta. ”Meillä on öljylämmitys, ja hanasta tulee 80-asteinen vesi... Kun me ei poikaa saatu istumaan sen kuumemmassa höyrykylvyssä,

niin sen takia me emme antaneet kiehuvetistä höyrykylpyä. Kun Rissanen tuli itse hoitamaan meille Lauria, niin hän antoi sille kiehuvetistä höyrykylpyä, ja silloin pojan pyly paloi. Se tapahtui siinä vaiheessa, kun poika oli tajuton. ...”

Keskiviikkona 23.4. Rissanen oli kuitenkin valmis antamaan insuliinia. Sakari Niemelän mukaan ”Ritva sanoi minulle, että kun tuo teidän vaimo näyttää ottavan niin raskaasti pojan hoidon, niin sen takia hän vain ehdotti insuliinilääkitykseen palaamista. Poika ei tarvitse insuliinia, mutta kun pojan vanhemmat näyttävät tarvitsevan. Minä sanoin..., että vanhempien takia sitä ei tarvitse antaa...”

Lopuksi Sakari Niemelä kertoi, että torstaina insuliini-
piikki kuitenkin annettiin. Se ei kuitenkaan enää vaikuttanut Laurin verensokeriin, vaan poika vietiin lääkäriin –
liian myöhään.

PARANTAJAN KERTOMUS. ”He ottivat kuhnekirjat Uusi lääketiede ja Kasvonilmeoppi, joihin kehoitin heitä perehtymään hyvin tarkkaan ennen hoitojen aloittamista. Selitin myös, että hoidon teoriaan sisältyy se, että tässä ei käytetä lääkkeitä, että se on vaihtoehtona...”

Noin kuukauden kuluttua Laurin kuhne-kylvetyksen alkamisesta Rissanen oli saanut tietää, että Niemelät ovat edelleen antaneet pojalle insuliinia. ”Tämän seurauksena minä selvitin Helmi Niemelälle, mitä tapahtuu kehossa, kun käytetään insuliinia ja kylpyjä yhdessä. Minä selitin sen, että kylvyt kumoaa lääkkeitä ja lääkkeitä kumoaa kylvyt eli veren sokeri laskee liian alas, jonka seurauksena on kooma ja näinhän tapahtuikin.” ...

Lopuksi puheenvuoron käytti Rissanen avustaja ja liikkekumppani, liikkeenharjoittaja Pauli Lehtonen. Hän kiisti syytteen ja puolusteli kuhne-hoitoa seuraavasti: ... ”Kuhnehoidolla on parannettu sokeritautia Suomessa ja tällä vuosisadalla aikaisemminkin eikä vain pelkästään meidän aikana. Se on tärkeää, että ymmärretään, että tällä hoitomenetelmällä ei ole mitään tekemistä koululääketieteen kanssa. Ainoa yhteinen asia on keho. Koululääketieteessä työnnetään kehoon synteettisiä myrkyjä, kun taas kuhnehoidolla pyritään poistamaan kehossa olevia vieraita aineita, joista sairaudet johtuu.”

MATTI VIRTANEN

Lainaukset lehdestä *Skeptikko* 14, kevät 1992
Skeptikot verkossa:
www.skepsis.fi/Julkaisuja/Skeptikkolehti.aspx

MITÄ UUSATEISMI TARKOITTAA?

Jussi K. Niemelä (toim.): Mitä uusateismi tarkoittaa?
Savukeidas, 2011.

Skeptikko-lehden toimitusneuvoston jäsenen Jussi K. Niemelän toimittama kirja on ensimmäinen maassamme julkaistu laaja-alainen esittely uusateismista.

Tunnettuja uusateisteja ovat Richard Dawkins, Daniel C. Dennett, Sam Harris ja Christopher Hitchens. Victor J. Stengerin usein siteerattu lausahdus kuuluu: ”Tiede lennättää sinut kuuhun, uskonto taas päin rakennuksia.”

Uusateistit ovat kritisoineet paitsi fundamentalistista myös maltillista uskontoa, koska se kuljettaa yliluonnollisia piiolementtejä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tekee näin hyväksyttävämmäksi myös uskonnolliset ääri-ilmiöt.

Jussi K. Niemelä toteaa kirjan esseessään, että mikäli uusateistit vaativat itselleen yhdenvertaista asemaa ja vakaumusten tasa-arvoa, he eivät voi lähteä siitä, että uskonnolliset ihmiset pitää käännättää ateisteiksi. Uusateistien ei pidä leimata uskonnollisia ihmisiä fundamentalismin suoja-patteriksi, vaan liittoutua maltillisten uskovien kanssa uskonnollisia ja poliittisia fundamentalisteja vastaan.

Matti Kamppinen kertoo, että ateismi on jumalaton maailmankatsomus, jonka mukaan ihmisenkaltaiset metsänhaltijat, Vanhan testamentin äreät luojajumalat tai hindulaisen filosofian abstrahoimat maailmanhenget eivät kuulu todellisuuden kalusteluetteloon. Uusateismin perusteeksi on, ettei uskonto, tukeutuminen yliluonnolisiin olentoihin, tarjoa hyviä perusteluita moraalille tai tiedonhankinnalle.

Väite, jonka mukaan ateismi on pelkkää uskontojen kieltämistä, jää Kamppisen mukaan vaille perusteita, koska aikamme uusateistit näkevät paljon vaivaa sekulaarin humanismin mukaisen moraalien ja tiedonhankinnan rakentamiseksi.

Kamppinen myöntää, että luostarit ovat eri uskonnoissa tarjonneet sivistyksen tukikohtia, mutta kysyy, mikä on ollut uskonnollisten aineiden osuus tässä sivistyksessä. ”Entä jos Tuomas Akvinolainen olisi käyttänyt resurssinsa muuhun kuin sen pohtimiseen, kuinka monta enkeliä mahtuu nuppineulan päähän – kuinka paljon pitemmällä olisimme sivistyksen tiellä?”

Jaakko Wallenius kirjoittaa, että uusateismi on paradoksaalisesti syntynyt, kasvanut ja elää edelleen lähes kokonaan alunperin kristittyissä länsimaisissa yhteiskunnissa, mutta liikkeen synty johtuu suurelta osin nimenomaan islamista. Harrisin, Dawkinsin ja Hitchensin kirjoittamat

uusateismin kulmakivet ovat vuoden 2001 WTC-iskujen jälkeisen uudenlaisen henkisen maailman tuotteita.

Wallenius toteaa, että uusateistien mukaan ongelmia ei aiheuta yksilön usko sinänsä, vaan yksilön uskoa hyödyntävä organisoitu uskonto ja sen sisältämä dogmaattisuuden vaatimus. Nimenomaan islamin keskeiset dogmit ovat äärimmäisen vanhanaikaisia muutoin lähes täysin muuttuneessa maailmassa.

Ilkka Pyysiäinen kysyy, johtaako uskonnon ja tieteen törmäys tyrmäykseen. Teoreettisella tasolla yhteen törmäys on hänen mukaansa jo johtanut uskonnon tyrmäykseen, mutta arkielämässä uskonto sinnittelee tieteen rinnalla olennaisena osana ajattelua. Ei ole nähtävissä, että maalistuminen johtaisi uskonnon lopulliseen häviöön, koska uskonto on evoluutiossa kehittyneiden kognitiivis-emotionaalisten taipumusten vääjäämätön parasiitti.

Uskontoja on käytetty monin tavoin legitoimaan naisten alistaminen ja syrjiminen, muistuttaa Tiina Mahlamäki. Hänen mielestään on suoranainen ihme, etteivät naiset ole sankoin joukoin hylänneet uskontoperinteitä ja kääntyneet ateisteiksi. ”Tilanne on itse asiassa aivan päinvastainen, sillä naiset ovat miehiä huomattavasti uskonnollisempia.” Merkittävää Mahlamäen mukaan on, että uusateistien ja feministien lähestymistavat uskontoihin muistuttavat hyvin paljon toisiaan.

Kimmo Ketola selostaa empiirisiä tutkimuksia, jotka osoittavat varsin tyhjentävästi, että uskonnollisella uskolalla sinällään ei voida selittää suvaisemattomuutta ja uskonnollisia väkivallantekoja. ”Tässä suhteessa uusateistit levittävät virheellistä katsantoa, jota tieteellinen tutkimus ei tue.”

Uusateistit eivät Ketolan mukaan silti ole kokonaan väärässä kritisoidessaan uskontoja näistä asioista. Useimmat tutkimukset osoittavat, että uskonnollisuus laajasti ottaen on positiivisessa yhteydessä ennakkoluuloihin, suvaitsemattomuuteen ja uskonnollisen väkivallan kannatukseen.

”Ajatus siitä, että maailma olisi parempi paikka elää kunhan sieltä kitkettäisiin uskonnollinen usko, saattaa olla vaarallinen harhakuvitelma.”

RISTO K. JÄRVINEN

HULLU SAMAANI JA TIETOTEKNIKKANERO

Walter Isaacson: Steve Jobs.
Suomentanut Jyri Raivio. Otava, 2011.

*Lokakuussa 2011 kuollut Steve Jobs
menestyi kiihkeällä luonteellaan,
joka ehkä myös koitui hänen
kohtalokseen.*

Vuonna 1955 syntyneen Steve Jobsin elämäkerrasta löytyy paljon skeptikoita kiinnostavia sivuja. Jobsin kalifornialaiset ottovanhemmat halusivat antaa pojalleen uskonnollisen kasvatuksen, vaikka eivät itse olleetkaan kiihkomielisiä uskovaisia. He veivät Steven luterilaiseen kirkkoon useimpina sunnuntaipäivinä. Käytäntö loppui Steven ollessa kolmetoista-vuotias, kun hän vei pyhäkouluun Life-lehden heinäkuun numeron 1968, jonka kannessa oli kuva nälkään nääntyvistä lapsista Biafrassa.

Jobs kysyi pastorilta: ”Jos nostan sormeani, tietääkö Jumala jo etukäteen, mitä sormea aion nostaa?” Pastori vastasi: ”Kyllä. Jumala tietää kaiken”. Jobs veti esiin Lifen kansikuvan ja kysyi: ”Onko Jumala selvillä tästä ja siitä, mitä näille lapsille tapahtuu?” Pastorin vastaus oli kyllä. ”Jumala tietää senkin.”

Walter Isaacsonin kirjoittaman elämäkerran mukaan Jobs ilmoitti silloin, ettei halua enää olla missään tekemisissä tuollaisen Jumalan palvonnan kanssa. Hän ei koskaan palannut kirkkoon.

MEDITAATIOTA JA LSD:TÄ

KUUSITOISTAVUOTIAANA Steve Jobs aloitti koko elämänsä jatkuneet pakonomaiset dieettikokeilut. Hän saattoi syödä vain hedelmiä ja vihanneksia, joka teki hänestä hoidon ja ”kireän kuin piiskansiima”. Hän myös opetteli tuijottamaan ihmisiä silmiään räpäyttämättä. Lisäksi hän harrasti pitkiä äänettömyyden jaksoja, joita seurasi konekiväärimäinen puheenpapatuus.

Omalaatuinen sekoitus intensiteettiä ja kylmäkiskoisuutta yhdessä olkapäille valuvien hiuksien ja risuparran kanssa tekivät hänestä hullun samaanin kaltaisen hahmon.

Vuonna 1972 Jobs kirjoittautui ottovanhempiensa rahoilla Reedin yliopistoon Portlandissa, Oregonissa. Kampuksella Jobs kävi kirjastossa ja luki lähinnä zen-filosofiaa käsitteleviä kirjoja. Ystäviensä kanssa hän rakensi meditaatiohuoneen, joka sisustettiin intialaisilla julisteilla ja matoilla, kynttilöillä, suitsukkeilla ja meditoimiseen soveltuvilla paksuilla tyynyillä.

”Minä kasvoinkin aikuiseksi maagiseen aikaan”, Jobs muisteli myöhemmin. ”Meidän tietoisuuttamme kasvativat zen ja myös LSD.” Jopa myöhemmissä elämänsä vaiheissa hän antoi psykedeelisille huumeille ison ansion oman tietoisuutensa kohottamisesta.

Jobsin kiinnostus itämaisia uskontoja kohtaan ei ollut vain ohimenevä villitys eikä nuoruuden haihattelua. Hän sukelsi aihepiiriin hänelle tyypillisellä intensiteetillä ja se syöpyi syvälle hänen persoonallisuuteensa.

Jobsin kiihkeällä elämäntyyllillä todellisen nirvanan saavuttaminen oli kuitenkin vaikeaa. Hänen zen-tietoisuutensa ei liittynyt suuria annoksia sisäistä rauhaa, mielenrenteyttä tai pehmeää suhtautumista toisiin ihmisiin.

VIIKON OMENADIEETTI

ENSIMMÄISENÄ OPISKELIJAVUOTENA Jobsista tuli kasvissyöjä. Hän eli maissihiutaleilla, taateleilla, manteleilla

ja porkkanoilla. Hänen ihonsa muuttui joskus oranssin-väriseksi, koska hän oli syönyt niin paljon porkkanoita.

Jobsin syömätavat muuttuivat entistäkin neuroottisemmiksi hänen luettuaan 1900-luvun alkupuolen saksalaissyntyisen ravitsemusfanaatikon Arnold Ehretin kirjan *Musucless Diet Healing System*. Ehret ei luottanut mihinkään muuhun ravintoon kuin hedelmiin ja tärkkelyksetömiin vihanneksiin, joiden hän väitti estävän elimistöä muodostamasta vahingollista limaa. Lisäksi hän esitti kehon puhdistamista säännöllisin väliajoin pitkien paastojen avulla.

Yhdessä vaiheessa Jobs sinniteli kokonaisen viikon syömällä pelkkiä omenoita, minkä jälkeen hän alkoi kokeilla vieläkin tiukempia paastoja. Hän aloitti kahden päivän täydellisellä syömälakolla ja yritti lopulta pidentää paastoa viikkoon ja jopa sen ylikin. Lopettaessaan paastonsa hän nautti hyvin varovasti vain vettä ja salaattia. ”Saat tonnikaupalla elinvoimaa vain siitä syystä, ettei sinun tarvitse sulatella kaikkea sitä ruokaa”, hän sanoi.

Kasvisravinto ja zen-buddhalaisuus, mietiskely ja hengellisyys, huumeet ja rock. Jobs satoi elämäkertansa mukaan kiihkeällä tavalla yhteen kaikki ne vaikutteet, jotka olivat tyypillisiä sen ajan valaistumista etsivälle kampus-ten alakulttuurille.

GURUA ETSIMÄSSÄ

VAIN VUODEN yliopistoa käytyään Jobs siirtyi vuonna 1974 pelisuunnittelijaksi Atariin. Jobsista tuli yksi Atarin viidestäkymmenestä ensimmäisestä työntekijästä. Eräs Steven työkaveri kuvaili häntä yhdeksi perkeleen hipiksi – ja haisevaksi sellaiseksi. Jobs nimittäin piti yhä kiinni uskomuksesta, jonka mukaan hänen hedelmävoittoinen kasvisdieettinsä estää liman lisäksi myös hien erittymistä. Hän ei käyttänyt deodoranttia tai käynnyt säännöllisesti suihkussa. Ongelma ratkaistiin siten, että Jobs siirrettiin yövuoroon.

Jonkin ajan päästä Jobs kertoi Atariin välle eroavansa, koska lähtee etsimään gurua Intiassa. Hän vietti reissussa seitsemän kuukautta. Paluu Amerikkaan oli hänelle paljon suurempi kulttuurisokki kuin meno Intiaan.

”Ihmiset Intian maaseudulla eivät käytä älykkyyttään samalla tavalla kuin me, he käyttävät älyn asemasta intuitiota ja se on heillä kehittynyt paljon pitemmälle kuin muualla maailmassa. Intuitio on voimakas juttu, minun mielestäni älykkyyttä voimakkaampi. Sillä on ollut iso vaikutus työhöni”, Jobs muisteli vuosia myöhemmin.

”Länsimainen rationaalinen ajattelu ei ole synnynäinen inhimillinen ominaisuus. Se opitaan ja se on länsimaisen sivistyksen suuri saavutus. Intian kylissä sitä ei opittu koskaan. He oppivat jotakin muuta ja se on joissakin suhteissa aivan yhtä arvokasta, joissakin muissa suhteissa taas ei. Se on intuition ja kokemuksen kautta hankitun viisauden voima.”

TUULETIN TIETOKONEESSA EI OLE ZENIÄ

VUONNA 1976 Jobs ja Steve Wozniak perustivat Apple-yhtiön. Yhtiön nimi tuli Jobsin kummallisten harrastus-

ten kautta. Hän ehdotti nimeä Apple Computer, koska oli juuri silloin hedelmädieetillä. ”Olin juuri palannut omenafarmilta. Se nimi kuulosti hauskalta, innostavalta eikä millään tavalla uhkaavalta.”

Applen väki työskenteli alussa Jobsin ottovanhempien autotallissa. Jobsin äiti ei ollut moksiskaan, vaikka menetti suuren osan talostaan komponenttiröykkiöille ja vierasjoukolle, mutta häntä ahdistivat poikansa yhä omituisemmiksi muuttuvat dieetit. Äiti halusi poikansa pysyvän terveenä, mutta poika julisti mitä mystisimpiä ravinto-oppeja kuten ”minä olen hedelmiensyöjä ja syön vain lehtiä, jotka neitsyet ovat poimineet kuunvalossa”.

Jobsin hengellisyys ilmeni jopa tietokoneiden rakentelussa. Apple II:ta suunnitellessa Jobs halusi hoitaa laitteen sähkön tavalla, joka ei edellyttäisi tuuletinta. Miksi? Koska tuulettimet tietokoneiden sisällä eivät hänen mielestään olleet zeniä.

Vaikka Jobs sai mainetta ja mammonaa, hän kuvitteli yhä olevansa vastakulttuurin lapsi. Käydessään luennoimassa Stanfordissa hän riisui pikkutakkinsa ja kenkensä, nousi pöydälle, risti jalkansa lootus-asentoon ja alkoi vastaila opiskelijoiden kysymyksiin.

KIELTÄYTYI LEIKKAUKSESTA

VUONNA 2003 Jobsilla havaittiin haimasyöpä. Kasvain osoittautui saarekesolusyöväksi. Kyseessä on harvinainen, mutta hitaasti kehittyvä syöpämuoto, minkä vuoksi hoidon onnistumistodennäköisyys on tavallista suurempi. Jobsilla oli onnea, koska kasvain löydettiin niin aikaisessa vaiheessa – rutiininomaisen munuaistutkimuksen sivutuotteena. Niinpä kasvain voitaisiin poistaa leikkauksella ennen sen leviämistä laajemmalle.

Ystäviensä ja vaimonsa kauhuksi Jobs päätti, ettei menisi leikkaukseen kasvaimen poitamiseksi. ”En todellakaan halunnut niiden avaavan ruumistani, joten yritin nähdä, josko muutamat muut jutut toimisivat”, hän muisteli vuosia myöhemmin.

Aivan erityisesti hän pitäytyi tiukassa vegaanidieetissä ja nautti suuria määriä porkkana- ja hedelmämehuja. Diettiinsä hän lisäsi akupunktiohoitoja, useita yrttilääkkeitä ja satunnaisesti myös muita hoitoja, joita löysi internetistä tai keskusteluissa ihmisten kanssa ympäri maata. Hän käytti myös meedion palveluita.

Jonkin aikaa hänen hoidoistaan määräsi lääkäri, joka operoi luonnonmukaiseen parantumiseen tähtäävää kliinikkaa Etelä-Kaliforniassa. Tämä lääkäri korosti organistien yrttien, hedelmäpaastojen, usein toistuvien suoliston tyhjennysten ja hydroterapian merkitystä ja kielsi kaikkien negatiivisten tunteiden osoittamisen.

SYÖPÄ EHTI LEVITÄ

JOBSIN VAIMO ja ystävät yrittivät useita kertoja taivutella häntä hyväksymään leikkauksen ja sädehoidot. ”Steve puhui minun kanssani siinä vaiheessa, kun hän yritti parantaa itseään syömällä hevosenpaskaa ja hevosenpaskanjuuria ja minä kerroin hänelle, että hän oli ihan hullu”, Andy Grove muistelee kirjassa.

Jobsin vastahanka kesti yhdeksän kuukautta. Osittain se johtui hänen todellisuuden vääristelytilansa mustasta puolesta. Hän uskoi pelkällä tahdonvoimallaan pystyvän muuttamaan asiat haluamaansa suuntaan. Joskus aikaisemmin häntä oli jopa palkittu tästä ajattelutavasta, mutta syöpä ei kuitenkaan toiminut sillä tavalla.

Jobsilla oli ihmeellinen kyky fokusoida haluamiinsa asioihin. Sen kääntöpuoli oli hänen pelokas taipumuksensa suodattaa yksinkertaisesti pois sellaiset asiat, joiden kanssa hän ei halunnut olla tekemisissä.

Vihdoin, heinäkuussa 2004, hänelle näytettiin tietokonetomografiatuloksia, jotka osoittivat kasvaimen laajenneen ja mahdollisesti myös alkaneen levitä. Se pakotti hänet kohtaamaan todellisuuden.

Syöpä oli levinnyt. Leikkauksen aikana lääkärit löysivät kolme etäispesäkettä Jobsin maksasta. Jos leikkaus olisi tehty yhdeksän kuukautta aikaisemmin, ne olisi ehkä saatu poistettua ennen leviämistä.

Vuonna 2009 Jobsille jouduttiin tekemään maksansiirto. Leikkaus onnistui, mutta ei tuottanut lopullista helpotusta. Poistaessaan Jobsin maksaa lääkärit löysivät läikkää vatsakalvosta. Lisäksi kasvaimia oli kaikkialla poistetussa maksassa, mikä tarkoitti sitä, että syöpä oli luultavasti levinnyt myös muualle.

Leikkauksen jälkeen Jobsin voimat palasivat hetkeksi lähes täysin, mutta lopulta hän meni heikkoon kuntoon paitsi syövän myös syömisongelmien takia. Nuorena miehenä hän huomasi saavuttavansa euforisen ja jopa ekstaatisen tilan paastoamalla ja edelleen jossakin hänen tietoisuutensa hämärillä rajamailla häälyi vanha taipumus paastota ja käyttää Arnold Ehretin hedelmädieetin kaltaisia ruokavaloita.

KLIK, JA OLET POISSA

KUN JOBSIN syöpää alettiin viimein hoitaa, se tehtiin täysillä. Tuoreet tieteelliset läpimurrot auttoivat lääkäritiimiä pitämään Jobsin yhden askeleen syövän edellä. Hän kuului siihen kaikkialta maailmasta koottuun kahdenkymmenen ihmisen ryhmään, jonka sekä syöpäkasvaimesta että normaalista DNA:sta oli tehty täydellinen geenikartoitus. Siihen aikaan prosessi maksoi 100 000 dollaria.

Koska Jobsin lääkärit tunsivat tarkoin hänen syöpäkasvaimensa geneettisen ja molekyyliarakenteen, he pystyivät valitsemaan todellisen täsmälääkityksen. Jobsin lääkkeet vaikuttivat suoraan niihin vaurioituneisiin molekyyliatsoin etenemispolkuihin, jotka saivat syöpäkasvaimet kasvamaan epänormaalisti tavalla.

Täsmälääkitys ei kuitenkaan ollut ihmehoito, vaikka välillä siltä vaikutti.

Yksi lääkäreistä kertoi orastavista toiveista, joiden mukaan Jobsin syöpä ja muutkin syövät voitaisiin pian luokitella hoidettavassa oleviksi, kroonisiksi sairauksiksi. ”Minä olen joko yksi ensimmäisistä potilaista, joka selviytyy tämänkaltaisesta syövästä tai yksi viimeisistä, joka kuolee siihen”, Jobs kertoi.

Jobs kuoli lokakuussa 2011. Elämäkertansa kirjoittajalle hän myönsi kuoleman lähestyessä nostaneensa Jumalan olemassaolon todennäköisyysprosenttia. ”Haluan uskoa, että jotakin jää jäljelle kuoleman jälkeen”, hän sanoi. ”Mutta toisaalta, ehkä se on kuin pois-päälle -nappula”, hän lisäsi. ”Klik, ja olet poissa.”

Ehkä juuri siitä systä Jobs ei koskaan halunnut on-off -nappuloita Applen valmistamiin laitteisiin.

RISTO K. JÄRVINEN

KESKUSTELUA

ANAKSAGORAS, DARWIN JA VIISAUDEN KIRJA

Skeptikko-lehden numerossa 4/2011 Risto K. Järvinen tarkasteli Marko Marttilan kirjaa ”Ihminen Jumalan edessä” ja mainitsi tekijän nähneen ns. apokryfikirjoihin kuuluvassa Viisauden kirjassa eräänlaista evoluutioteorian ennakointia, siinä kun sanotaan maaeläinten muuttuneen vesieläimiksi ja uiden liikkuvien nousseen maalle. Kun Viisauden kirjan kirjoittajan mainitaan vaikuttaneen ajanlaskumme alun tienoilla ja olleen perillä aikakautensa luonnontieteestä, tuntuu ilmeiseltä että hän tunsikin myös satoja vuosia aikaisemmin eläneen Anaksimandroksen ajatuksia.

Tämä alkuaan miletolainen luonnonfilosofi, Thaleen tuttava ja kenties suorastaan oppilas, lienee kirjoittanut kokonaisen kirjan ”Luonnosta”, jossa hän ensimmäistä kertaa muotoili ”luonnonlain” käsitteen, käyttäen juridisia termejä. Mutta Anaksimandrokselta tunnetaan myös eliöiden syntyyn liittyvä fragmentti: ”Elävät olennot syntyivät (kosteudesta), kun se oli haihtunut aurin gossa. Ihminen muistutti aluksi muita eläimiä, erityisesti kaloja.”

Tässä Hippolytoksen kertomassa fragmentissa on nähty yhtäläisyyksiä joihinkin itämaisiin myytteihin, ja ilmeisesti sekä Aristoteles että Theofrastos pari vuosisataa Anaksimandroksen jälkeen tunsivat sen. Charles Darwinin esitettyä evoluutioteoriaansa 1859 Anaksimandros muistettiin tuota pikaa ikään kuin hänen edeltäjäkseen. Mutta tietenkin edeltäjiä oli pitkin 1700-lukua ollut useita, tunnetuimpana heistä Jean-Baptiste Lamarck, joka julkaisi oman teoriansa 1800-luvun alussa.

Näin ollen ei tarvitse pitää Viisauden kirjaa evoluutioteorian ennakointina, sillä ajatus vesieläinten kehittymisestä maaeläimiksi ei sen kirjoittamisen ajankohtana ollut mitenkään uusi ja tuntematon. Antiikin aikaanahan ei ollut mitään syytä vastustaa käsityksiä eliömaailman muuttamisesta; se aika tuli vasta kun eräät muinaisheprealaiset kirjoitukset julistettiin ainoaksi, kumoamattoksi ja kirjaimelliseksi totuudeksi.

ANTO LEIKOLA

SKEPSIKSEN kevätretki 2012

Tamper e

La 12. toukokuuta, lähtö klo 9.30 linja-autolla Helsingin Rautatientorilta ja paluu noin klo 21.00. Vierailemme mm. poliisi-, vakoilu- ja Lenin-museoissa.

*Yhdistys maksaa matkat, opastukset ja pääsymaksut.
Ilmoittautumiset, Anna-Liisa Räihä:
membership@skepsis.fi, 09 698 1976*

SKEPSIS TOIMII

Ke 4. huhtikuuta, Tieteiden talo, Helsinki, klo 18.00

Igteismin nousu – Insinööri ihmettelee (te)ismejä, DI Jyrki Tikka

SELVIYTYYKÖ TIETOISUUS KUOLEMASSA?

Pim van Lommel: *Consciousness Beyond Life: The Science of the Near-Death Experience*. HarperOne. 2010.

”Kirja tarjoaa puutteistaan huolimatta varsin hyvän yhteenvedon NDE-tutkimuksen nykytilasta.”

Hollantilainen kardiologi Pim van Lommel kohtasi near-death experience -ilmiön (kuolemanraja-kokemus; käytän tästä englanninkielistä lyhennettä NDE) ensimmäisen kerran nuorena lääkärinä elvytettyään sydänkohtauspotilaan vuonna 1969. Kaikki olivat onnistuneesta elvytyksestä hyvin tyytyväisiä paitsi potilas, joka oli hyvin pettynyt jouduttuaan palaamaan takaisin kokemastaan onnellisesta olotilasta, joka sisälsi kuolemanrajakokemukselle tyypillisiä piirteitä kuten tunnelin, valon, kauniin maiseman ja musiikin.

Van Lommel oli koulutuksessaan oppinut, että sydämenpysähdyksen aikana olisi mahdotonta olla tietoinen mistään, koska aivot toiminnan pitäisi lakata. Van Lommel aloitti systemaattisen NDE-tutkimuksen vuonna 1986 luettuun NDE-kokemuksesta kertovan kirjan. Hän raportoi yhdessä kolmen muun hollantilaisen tutkijan kanssa pitkittäistutkimuksen tulokset vuonna 2001 arvostetussa *the Lancet* -lehdessä (van Lommel et al., 2001).

Van Lommelin kirja kuolemanrajakokemuksista kokoaa yhteen tutkimustuloksia yli 30 vuoden ajalta. NDE-kokemus tapahtuu joillekin ihmisille, kun heidän aivot toimintansa on vakavasti rajoittunut kuten sydänkohtauksen aikana tai vakavan liikenneonnettomuuden jälkeisen kooman yhteydessä. Se voi tapahtua kuolemanvaaran uhatessa, mutta myös ilman mitään erityistä lääketieteellistä syytä mietiskelyn tai jopa luonnossa kävelyn aikana. Myös pienet lapset ovat kertoneet kokeneensa NDE-kokemuksen. Elvytysmenetelmien kehittyminen on lisännyt NDE-kokemusten määrää; on arvioitu, että viimeisen 50 vuoden aikana yli 25 miljoonaa ihmistä olisi kokenut NDE:n.

SYVÄLLE NDE-KOKEMUKSELLE tyypillisiä piirteitä ovat mm. rauhan tunteen kokeminen, elämän tapahtumien läpikäyminen lapsuudesta asti, ruumiista irtautuminen (out-of-body experience, OBE), tunnelin läpi meneminen, kuolleiden omaisten tapaaminen ja kirkkaan valon kohtaaminen. Onpa näistä kokemuksen piirteistä laadittu ”kuolemanrajakokemuksen luokittelumittari”, jonka validiteetti ja reliabiliteetti on osoitettu asianmukaisella tavalla. Pieni osa kokemuksista (van Lommelin arvion mukaan 1–2 %) on pelottavia: niissä ihminen kokee olevan-

sa pimeässä tilassa, josta ei tunnu olevan poispääsyä.

Van Lommel selvittää *the Lancet* -lehdessä julkaistua tutkimusta tarkkaan. Se oli ensimmäinen NDE-alan prospektiivinen seurantatutkimus, jossa kaikkia tietyissä sairaaloissa elvytettyjä henkilöitä seurattiin mahdollisesti ilmenevien NDE-tapausten osalta. Aikaisemmat tutkimukset olivat olleet metodologisesti heikompia retrospektiivisiä tutkimuksia, joissa tarkasteltiin menneisyydessä tapahtuneita NDE-kokemuksia. Hollannissa toteutettuun tutkimukseen otettiin mukaan kaikki sydänkohtauksesta elvytetty potilaat (n = 344) heti, kun näitä pystyttiin haastattelemaan. 18 prosenttia potilaista kertoi kokeneensa NDE-kokemuksen; verrokkiryhmän muodostivat potilaat, joilla ei ollut NDE-kokemusta. Kaikilta potilailta oli käytettävissä elvytyksen aikaiset sydänpälykärät, elvytykseen ja hoitoon liittyvä lääketieteellinen tieto (mm. lääkitys) ja relevantit taustatiedot. Tuloksena oli, että NDE-kokemuksen esiintymiseen eivät vaikuttaneet mm. sydänkohtauksen tai tajuttomuuden kesto, lääkitys, aikaisempi tieto NDE-kokemuksista, uskonnollinen vakaumus tai koulutustaso. Vaikuttavia tekijöitä puolestaan olivat mm. alle 60-vuoden ikä, useampi elvytyskertta tai aikaisempi NDE-kokemus.

PITKITTÄISTUTKIMUSOSUUDESSA haastateltiin elossa olevia ja suostumuksensa antaneita potilaita uudelleen kahden vuoden ja kahdeksan vuoden kuluttua. NDE- ja kontrolliryhmän välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja sosiaalisissa asenteissa (mm. toisten hyväksyminen ja empaattisuus), kuolemaan ja kuolemanjälkeiseen elämään suhtautumisessa sekä uskonnollisissa asenteissa. Aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu, että – ehkä yllättävästi – NDE-kokijoiden kiinnostus perinteisten kirkkojen uskonnollisuuteen vähenee. (Yhden piirteen verifioitavuus tosin jää kriittistä lukijaa epäilyttämään: monet NDE-ryhmän jäsenet ilmoittivat saaneensa paranormaleja kykyjä.) Van Lommelin ryhmän pitkittäistutkimuksen elämänmuutoksiin liittyvät löydökset olivat samansuuntaisia kuin aikaisemmissa retrospektiivisissä tutkimuksissa, joista kirjassa esitetään yhteenveto.

Kirjassa tarkastellaan erilaisia tieteellisiä selitysmalleja NDE-kokemukselle. Ne jakautuvat kahteen luokkaan:

fysiologiset ja psykologiset teorit. Ensimmäisenä mieleen tulevana fysiologisena teoriana on luonnollisestikin aivojen hapenpuute. Aivojen hapenpuute aiheuttaa endorfiinien eritystä, hallusinaatioita ja myös autuuden tunteuksia. On myös esitetty, että tunnelikokemus voisi selittyä silmän tai aivokuoren näköalueen hapenpuutteella. Hapen puutteen yhteydestä NDE-kokemukseen ei kuitenkaan saatu näyttöä toisessa prospektiivisessä tutkimuksessa (Parnia & Fenwick, 2002), jossa tosin NDE-kokijoiden määrä oli liian pieni tilastollisen vertailun toteuttamiseksi. Toinen selitysmalli liittyy kehon hiilidioksidin määrän lisääntymiseen, mikä esiintyy hapenpuutteen yhteydessä. Hiilidioksidin mahdollinen vaikutus NDE-kokemukseen näyttää olevan edelleen tutkimuksen ja debatin kohteena (esimerkiksi Greyson, 2010).

Aivoissa esiintyvistä psykoaktiivisista aineista van Lommel nostaa tässä yhteydessä esille DMT:n (dimetyylitryptamiini), jolla on joitakin kuolemanrajakokemusten kaltaisia vaikutuksia. Van Lommel tarkastelee myös *Nature*-lehdessä julkaistua tutkimusta (Blanke et al., 2002), jossa tietyn aivoalueen sähköisellä ärsytyksellä saatiin aikaan joitakin NDE-ilmiössä esiintyviä piirteitä. Hän ei kuitenkaan pidä löydöstä tässä yhteydessä merkittävänä, koska hänen mukaansa indusoituneet piirteet eivät täyttäneet NDE-kokemusten kriteerejä.

Yhtenä psykologisena selityksenä on esitetty kuolemanpelkoa. Kyseessä voisi olla voimakkaan stressireaktion defenssimekanismit. Toinen psykologinen selitysmalli korostaa uskonnollisten ja kulttuurisidonnaisten odotusten merkitystä NDE-kokemuksessa. Onkin näyttöä siitä, että NDE-kokemuksissa on jonkin verran kulttuurien välisiä eroja, esimerkiksi maorien ja tsamorrojen kokemuksista puuttui elämän tapahtumien kertaus, mutta OBE-kokemus ja kuolleiden omaisten tapaaminen esiintyi myös heillä.

PSYKOLOGI SUSAN BLACKMORE on esittänyt, että NDE-kokemuksessa tapahtuvan ruumiista irtautumisen aikaiset havainnot selittyvät muistojen, mielikuvituksen, odotusten ja onnekkaiden arvausten yhdistelmällä (Blackmore, 1993). Tässä auttaa Blackmoren mukaan se, että kuulo- ja tuntoaistit voisivat kenties jossakin määrin toimia myös sydänpysähdyksen aikana. Elvytyksen kuvailun pitäisikin olla helppoa, koska moni on nähnyt elvytyksiä TV-sarjoja ja elokuvissa. Van Lommel toteaa tähän, että hypoteesia on testattu empiirisesti: sydänpotilaita – sekä NDE-kokijoita että niitä, joilla ei kokemusta ollut (kontrolliryhmä) pyydettiin kuvaamaan oma elvytyksensä. NDE-kokijat kykenivät kuvailemaan yllättäviäkin yksityiskohtia omasta elvytyksestään, kun taas kontrolliryhmän kuvauksissa oli ainakin yksi oleellinen virhe.

Onko sitten mahdollista tehdä havaintoja sydänpysähdyksen aikana? Kirjassa tarkastellaan mitä aivoissa tapahtuu sydänpysähdyksen aikana. Aivokuoren sähköinen toiminta on tällöin poissa kuten EEG-käyrä osoittaa. On esitetty, että osassa aivokuorta ja syvemmissä aivorakenteissa sähköistä toimintaa voisi olla, vaikka kaikki kliinisen kuoleman tunnukset täyttyisivätkin (sydänpysähdyks, hengityksen lakkaaminen, ei pupillireaktiota). Van Lommel toteaa, että vaikka jotakin aivotoimintaa sydänpysähdyksen aikana olisikin, se ei ainakaan nykyisen aivo-

tutkimuksen mukaan pystyisi selittämään kirkasta tietoisuudentilaa NDE-kokemuksen aikana. Ratkaisevaa tässä onkin se, ovatko NDE-kokemukset todella tapahtuneet sydänpysähdyksen aikana vai silloin kun tietoisuus menetetään tai kun tietoisuus elvytyksen onnistuttua palaa kuten Blackmore (1993) esittää.

On mielenkiintoista, että tähän kysymykseen näyttäisi olevan empiiristä aineistoa. Van Lommel *Lancet*-tutkimuksessa kerrotaan potilaasta, joka tuotiin syväsä koomassa sairaalaan (tapaus kerrotaan myös kirjassa). Hoitaja oli ottanut intubaation vuoksi tekohampaat pois ja laittanut ne talteen laatikkoon. Myöhemmin hoitaja tapasi miehen sydänosastolla, ja mies kertoi heti, että kyseinen hoitaja tietää, missä hänen tekohampaansa ovat. Mies sanoi nähneensä elvytyksen itsensä ulkopuolelta. Van Lommel oli pyytänyt hoitajalta kirjallista lausuntoa tapauksen aitouden varmistamiseksi.

The Lancet -lehden toimittaja kommentoi editorialpalstalla edellä kuvattua tapausta, ja huomautti, että tutkijat eivät olleet tarkistaneet asiaa potilaalta, mikä heikentää tapauksen uskottavuutta (French, 2001). Hän kuitenkin totesi, että jos myöhempi tutkimus löytäisi huolellisesti suunnitelluissa koejärjestelyissä (esim. kattoon asennettavia symboleja, jotka ovat näkyvissä vain ylhäältä katsottaessa) näyttöä kehon ulkopuolella tehdyistä havainnoista NDE-kokemuksen aikana, niin ne tarjoaisivat erittäin vakavan haasteen mille tahansa naturalistiselle selitykselle. Van Lommel esittämä tapaus ei ole ainutlaatuinen: vuoteen 2007 mennessä oli raportoitu yhteensä 40 tapausta, joissa kuolemanrajakokemuksen yhteydessä tehtyjä tarkkoja havaintoja oli saatu vahvistettua luotettava pidentyistä lähteistä (Holden, 2007). Nämä tapaukset osoittavat ainakin sen, että pelkkä hallusinaatio ei voi olla NDE-kokemuksen selityksenä.

VAN LOMMEL samoin kuin monet muutkin alan tutkijat ovat vakuuttuneita siitä, että tapausten selittäminen ei onnistu uskottavasti nykyisen aivotutkimuksen paradigman puitteissa (kirjassa esitellään nykyisen aivotutkimuksen tuloksia ja avoimia ongelmia). Van Lommel esittää, että NDE-tutkimuksen tulokset viittaavat voimakkaasti siihen, että tietoisuus ei ole aivojen tuottama ilmiö, vaan aivot toimivat tietoisuuden välittäjänä. Ei liene yllättävää, että kaikki eivät jaa tätä tulkintaa: esimerkiksi Braithwaiten (2008) mielestä NDE-tutkimuksen löydökset ovat täysin yhteensopivia nykyisen neurotieteen kanssa. On myös syytä todeta, että vakuuttavastikin verifioituille NDE-havainnoille on esitetty *mahdollisia* naturalistisia selityksiä (Augustine, 2007).

Kirjan loppuosassa van Lommel esittelee teoriaansa tietoisuuden ja aivojen suhteesta. Tämä osuus ei ainakaan tämän kirjoittajaa vakuuta. Van Lommel perustelee teoriaansa kvanttimekaniikalla ja sen yhteydellä tietoisuuden ongelmaan. Niinpä hän tekeekin katsauksen kvanttimekaniikan kiehtoviin käsitteisiin: mm. todennäköisyysaallot, komplementaarisuusperiaate, kietoutuminen (entanglement), epälokaalisuus ja epätarkkuusperiaate saavat osansa. Van Lommel esittää, että tietoisuus olisi biologisessa systeemissä esiintyvä, kvanttimekaanisen kietoutumisen kaltainen ilmiö. Normaali päivätietoisuus ja NDE-kokemusten ei-paikallinen tietoisuus olisivat komple-

mentaarisia ilmiöitä aivan kuten valon aalto- ja hiukkasominaisuudet. On erittäin vaikea nähdä kuinka aivot voisivat mitenkään olla koherentissa kvanttitilassa, joka edellyttäisi erittäin huolellisesti eristettyä systeemiä ja hyvin matalaa lämpötilaa.

Lisäksi van Lommel spekuloi, että kvanttimekaniikan ohella myös DNA:lla on merkittävä rooli ei-paikallisen tietoisuuden siirrossa. Näyttää vahvasti siltä, että van Lommel ei ole tietoisuudenteoriaansa kehitellessään harjoittanut riittävää lähdekritiikkiä.

Van Lommel kirjassa tarjoaa puutteistaan huolimatta varsin hyvän yhteenvedon NDE-tutkimuksen nykytilasta. Ainakin sen empiirinen osa avaa mielenkiintoisia näköaloja keskusteluun aivojen ja tietoisuuden välisestä suhteesta. Onko kirjassa sitten todisteita siitä, että tietoisuus todellakin selviytyisi kuolemasta kuten kirjan otsikko antaa aiheita olettaa? Van Lommel toteaa tähän, että NDE-tutkimus ei voi antaa pitävää näyttöä tietoisuuden säilymisestä, koska kliinisestä kuolemasta huolimatta NDE-kokijat eivät ole ”lopullisesti” kuolleita. Toki NDE-tutkimuksen tulokset ovat *yhteensopivia* tietoisuuden säilymisen kanssa; tämä ei tietenkään ole yllätys suuren osalle ihmiskuntaa, jonka uskonnolliset tai filosofiset näkemykset sisältävät samansuuntaisen ajatuksen muodossa tai toisessa. Laajempaa tiedeyhteisöä NDE-alan tutkimuksen tulokset eivät vielä vakuuta, mutta tieteellinen keskustelu asiasta jatkuu.

ANTTI SAVINAINEN

LÄHTEET:

Augustine, K. (2007). Does paranormal perception occur in near-death experiences? *Journal of Near Death Studies*, 25, 203-236. Laajempi artikkeli saatavissa Internetistä osoitteesta http://www.infidels.org/library/modern/keith_augustine/HNDEs.html (sivulla vierailtu 3.2.2012).

Braithwaite, J. (2008). Towards a Cognitive Neuroscience of the Dying Brain. *Skeptic magazine*, vol. 21 No 2. Artikkelin saatavissa Internetistä osoitteesta <http://www.ukskeptics.com/the-dying-brain.php> (sivulla vierailtu 3.2.2012).

Blackmore, S. (1993). *Dying to Live: Science and the Near-death Experience*. London: Grafton.

Blanke O, Ortigue S, Landis T, Seeck M. (2002). Neuropsychology: stimulating illusory own-body perceptions. *Nature*, 419, 269–270.

French, C. (2001). Dying to know the truth: visions of a dying brain, or false memories? *Lancet*, 358(9298). Artikkelin saatavissa Internetistä osoitteesta <http://www.horizonresearch.org/Uploads/sdarticlefrench.pdf> (sivulla vierailtu 3.2.2012).

Greyson B. (2010). Hypercapnia and hypokalemia in near-death experiences. *Crit Care*. 2010;14(3):420; author reply 420-1. Artikkelin saatavissa Internetistä osoitteesta <http://ccforum.com/content/14/3/420> (sivulla vierailtu 3.2.2012).

Holden, J. (2007). More things in heaven and earth: A response to "Near-Death Experiences with Hallucinatory Features." *Journal of Near-Death Studies*, 26(1), 33-42.

Parnia, S., Fenwick, P. (2002). Near death experiences in cardiac arrest: Visions of a dying brain or visions of a new science of consciousness. *Resuscitation*, 52, 5-11. Artikkelin saatavissa Internetistä osoitteesta <http://folk.uio.no/benjamin/neardeath/neardeath3.pdf> (sivulla vierailtu 3.2.2012).

van Lommel P, van Wees R, Meyers V, Elfferich I. (2001). Near-Death Experience in Survivors of Cardiac Arrest: A prospective Study in the Netherlands. *Lancet*, 358(9298), 2039–45. Artikkelin saatavissa Internetistä osoitteesta http://profezie3m.altervista.org/archivio/TheLancet_NDE.htm (sivulla vierailtu 3.2.2012).

Kirjoittaja toimii Kuopion Lyseon lukiossa fysiikan vanhempana lehtorina ja dosenttina Jyväskylän yliopistossa. Teksti on julkaistu alunperin lehdessä Tieteessä tapahtuu 7/2011.

KESKUSTELUA

MUUTAMA HUOMIO OIKEAKIELISYYDESTÄ

Juha Leinivaaran kirjoitus ”Skandaalit uusiin ulottuvuuksiin” (*Skeptikko* 5/2011) kertoo mielenkiintoisesti siitä uskomattomasta huuhaasta, jota muudan Alex Jones levittää USA:ssa. Eräs lause herätti ihmetystä: ”...Jones ilmoitti kuulijoilleen, että Illuminati on varmistamassa Hillary Clintonia seuraavaksi presidentiksi.” Mikä ihmeen ”Illuminati”? Iso alkukirjain ja verbin yksikkömuoto synnyttävät vaikutelman, että kyseessä on erisnimi. Kyseessä on monikon nominatiivi latinan sanasta *illuminatus* (valaistai valistunut), joten suomessa sanotaan ”illuminaatit ovat...” Illuminaatioiden järjestön perusti Adam Weischaup 1700-luvun jälkipuoliskolla. Myöhemmin on perustettu

samannimisiä järjestöjä.

Samalla nipottaisin pääkirjoituksen kielenkäytöstä. Siellä laskin viisi tämäntyyppistä virhettä: ”Kukaan presidenttiehdokkaista ei allekirjoita väitettä, että 'vaikka lehdissä julkaistavat horoskoopit ovat lähinnä viihdetä...’”. Jos kirjoitetaan ”väite että...”, sen jälkeen ei tule lainausmerkkejä.

Yhtä ja toista voisin kertoa epäonnistuneista oikeakielisyystaisteluistani, mutta jääköön toiseen yhteyteen.

S. ALBERT KIVINEN
DOS. EMER.
HELSINKI

SKEPSIKSEN HAASTE

10 000 EUROA
PUHTAANA KÄTEEN SILLE, JOKA TUOTTA
VALVOTUISSA OLOSUHTEISSA
PARANORMAALIN ILMIÖN.

DOSENTTI HANNU KARTTUNEN ja TAIKURI IIRO SEPPÄNEN ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 2500 EUROA edellä mainitusta kokonaissummasta. Haastesumma voidaan maksaa myös humanoidistipendinä – 10 000 EUROA puhtaana ulottimeen sille humanoidille, joka itse noutaa stipendin ja antaa samalla DNA- (tai vastaavan) näytteen. Poikkeustapauksessa summa voidaan myös maksaa (mikäli esimerkiksi henkilötunnuksen tai pankkikortin saanti on osoittautunut humanoidille vaikeaksi) mukana seuraavalle ihmiskontaktiseuralaiselle.

LIITY SKEPSIKSEN JÄSENEKSI!

Kuka tahansa kiinnostunut voi hakea jäsenyyttä koulutustaustasta ja elämäkokemuksesta riippumatta, kun hän hyväksyy yhdistyksen säännöissä määritellyn tarkoituksen ja toimintaperiaatteet.

Yhdistyksen kalenterivuositainen jäsenmaksu vuodelle 2012 (sis. Skeptikko-lehden tilauksen) on 25 € tai alle 24-vuotiailla 12,50 € (jos olet alle 24-vuotias, ilmoita syntymäaikasi).

Voit myös tilata Skeptikko-lehden liittymättä jäseneksi. Tilausmaksu on 25 € / vuosi. Jos liityt keskellä vuotta, sinulle toimitetaan kaikki kuluvana vuonna ilmestyneet Skeptikko-lehdet jälkeensä.

Voit liittyä Skepsikseen netissä tai lähettämällä vapaamuotoisen hakemuksen sihteerillemme: Anna-Liisa Räihä, Borgströminkuja 1 B 19, 00840 Helsinki.

Täytä jäsenhakemuskavake: www.skepsis.fi/liity/

SKEPSIS^{RY}

25 vuotta kysymyksiä

Skepsis ry:n yhteystiedot
Postiosoite: PL 483, 00101 HELSINKI
Internet: www.skepsis.fi
Pankkiyhteys: AKTIA FI13 4055 2920 1119 88

Jäsenasiat, lehtitilaukset, osoitteenmuutokset
Anna-Liisa Rähä
Borgströminkuja 1 B 19
00840 Helsinki
puh. (09) 698 1976
membership@skepsis.fi

Taloudenhoitaja:
Toni Heikkinen
Härkävuorentie 8
01260 Vantaa
treasurer@skepsis.fi
puh: 050 537 3792

Skepsiksen hallitus vuonna 2012:
Puheenjohtaja **Pertti Laine**
varapuheenjohtaja **Otto J. Mäkelä**,
Ville Aarnikko, **Denis Galkin**, **Juha Leinivaara**,
Heikki Nevala, **Tiina Raevara**.

Alueyhteyshenkilöt
Joensuu: Vesa Tenhunen
puh. 0400 935 893
vesa.tenhunen@skepsis.fi

Jyväskylä: Juha Merikoski
puh. 040 755 1820
juha.merikoski@skepsis.fi

Oulu: Mikko Repka
puh: 050 482 1419
mikko.repka@skepsis.fi

Tampere: Jose Ahonen
puh. 040 558 7497
jose.ahonen@skepsis.fi

Turku: Heikki Kujanpää
puh. 044 022 0420
heikki.kujanpaa@skepsis.fi

Skepsis ry:n tieteellinen neuvottelukunta
TNK:n puheenjohtaja, professori **Jukka Maalampi** (hiukkasfysiikka), professori **Kari Enqvist** (fysiikka), professori **Mika Hemmo** (oikeustiede), PsT **Virpi Kalakoski** (psykologia), professori **Hannu Karttunen** (tähtitiede), **S. Albert Kivinen** (filosofia), professori **Hanna Kokko** (biologia, ekologia), professori **Eerik Lagerspetz** (yhteiskuntatiede/filosofia), professori **Hannu Lauerma** (lääketiede), professori **Anto Leikola** (biologia, oppihistoria), dosentti **Marjaana Lindeman** (psykologia), dosentti **Juha Merikoski** (fysiikka), dosentti **Markku Myllykangas** (terveys sosiologia), dosentti **Ilkka Pyysiäinen** (uskontotiede), professori **Jeja Pekka Roos** (sosiaalipolitiikka), dosentti **Veijo Saano** (lääketiede), **Anssi Saura** (biologia).

Skepsis ry on vuonna 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys.

Skepsiksen vuonna 2009 muutettujen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää kriittistä ajattelua, tieteellisen tiedon hankintamenetelmien opetusta sekä tieteseen ja järkeen perustuvaa käsitystä maailmasta.
- Edistää kiisteltujen tai erityisen poikkeuksellisten väitteiden tieteellistä tarkastelua.
- Edistää keskustelua tieteelliseen maailmankuvaan liittyvistä tärkeistä aiheista.
- Ylläpitää tällaisesta toiminnasta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa, järjestää kokouksia ja keskustelu- ja luentotilaisuuksia sekä harjoittaa tiedotus- ja valistustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti sekä uskonnollisesti sitoutumaton. Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen yhteisö, joka hy-

väksyy yhdistyksen tarkoituksen ja toimintaperiaatteet. Kannattavaksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea yhdistyksen tarkoitusta ja toimintaa.

Yhdistys julkaisee viisi kertaa vuodessa ilmestyvää Skeptikko-lehteä.

Mallia yhdistykselle haettiin Yhdysvalloissa 1976 perustetusta CSICOPista (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mikä ilmenee mm. yhdistysten samankaltaisina toimintaperiaatteina. Skepsis ry toimii kuitenkin itsenäisesti, vaikkakin yhteistyössä CSICOPin (nykyään CSI – the Committee for Skeptical Inquiry) ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Yhdistys on ECSOn (European Council of Skeptical Organisations) ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenjärjestö.

“Tämän kirjan luettuasi huomaat, miksi omat aivosi ovat paljon ‘yliluonnollisemmat’ kuin mitkään kirjan kuvaamat paranormaalit ilmiöt.”

NEW SCIENTIST

Richard Wiseman

Yliluonnollinen ilmiö

Totuus on jossain sisällämme

Professori **Richard Wiseman** on varma yhdestä asiasta: yliluonnollisia ilmiöitä ei ole olemassa. Hän osoittaa kirjassaan, että niiden sijaan voimme löytää jotain paljon ihmeellisempää – oman päämme sisältä.

Wiseman nappaa kiinni haamun lakananliepeestä selvittääkseen, mikä saa ihmiset kokemaan mahdottomia, näkemään näkymättömiä ja uskomaan ihmeisiin. Viihdyttävästi kirjoitettu teos vie lukijansa tarkkailemaan silmänkääntäjiä työssään, seuraamaan spiritistisiä istuntoja ja tapaamaan telepaattisen koiran sekä intialaisen gurun. Ennen kaikkea kirja on kiehtova matka omaan mielikuvitukseemme. Se muistuttaa, että totuus aivoistamme on tarua ihmeellisempi. Kirjassa on myös tehtäviä ja QR-koodeja, joiden kautta pääsee käsiksi kirjan lisämateriaaleihin verkossa.

Wiseman toimii psykologian professorina Hertfordshiren yliopistossa ja on brittimedian lainatuin psykologi. Hän on työskennellyt myös Myytimurtajat- ja Mentalist-sarjojen asiantuntijana.

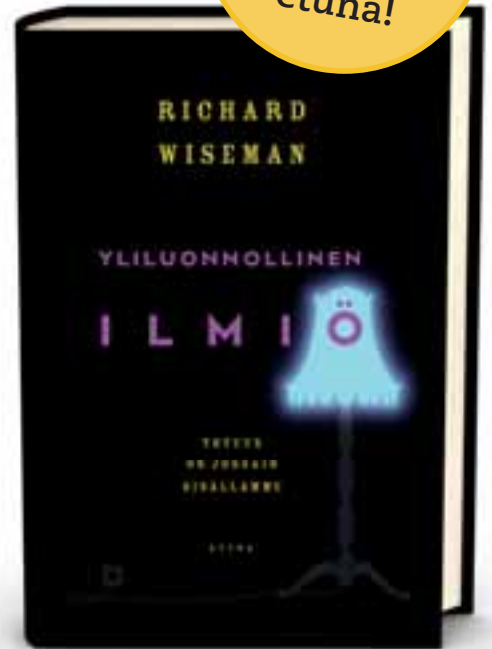
Atena
Alkuteos: Paranormality
Sidottu • 350 sivua
Ilmestynyt 3/2012
Suositushinta 29 €

Skepsis ry:n

etuna saat kirjan
25 %:n alennuksella

á 21,50 €

Tarjous-
hintaan
Skepsis ry:n
etuna!

“Yliluonnollinen vetää ihmisiä puoleensa. Me haluamme utojen ja aavemaisten juttujen olevan totta. Wiseman osoittaa, että paljon jännittävämpää on paljastaa huijarit, puhalttaa pois keijupöly ja päästää sisään järjen valo.”

RICHARD DAWKINS

HUOM! Mainitse tilatessasi kampanjakoodi **Skepsis**, niin saat kirjan alennetulla hinnalla.

Saat kirjan 25 %:n alennuksella suoraan kustantajalta!

TILAA

- viereisellä tilauskupongilla
- puh. 010 421 4200
- atena@atena.fi tai
- www.atena.fi

Mainitse tilatessasi kampanjakoodi **Skepsis**, niin saat kirjan tarjoushinnalla. Toimitukset vain Suomeen.

TILAUSKUPONKI

Tilaan Skepsis ry:n etuna

___ kpl **Yliluonnollinen ilmiö** -kirjaa hintaan 21,50 € (norm. 29 €)

Hintaan lisätään postikulut 2,50 € / lähetys.

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Puh. _____

S-posti _____

☐ Haluan jatkossakin tietoa Atenan kirjoista ja tilaan Atenan uutiskirjeen.

Atena
maksaa
posti-
maksun

Atena Kustannus Oy

Tunnus 5006316

00003 VASTAUSLÄHETYS

Vain 15 €

Myydään yhdistyksen
järjestämissä tilaisuuksissa ja
postitse.

Tilaukset:
secretary@skepsis.fi
tai 09 698 1976

NÄYTÄ SKEPTIKOLTA!

HANKI SKEPSIS RY:N T-PAITA

Mallit:
1. Ihanko totta?
2. Sapere Aude
Koot:
S, M, L, XL, XXL.